

HEBREOS

Hebreosdih jwí túi beh joyát pínah naáwát

¿**Déhe tiguaá daácniji?** Nin núodih daácní áih wútdih ã niicáh yuhna, ã daácnitboó caandíh ít túi jéihyep taga. Dawá jéihnít jon játih moón (jópchi 400—1600) “Pablo tagaá nin núodih át daácjip taga”, ít níj jengah joyóp wut jī. Obohjeéhtih, túttimah “Nindih daácní Pabljeh nihcan, Jesúfhwádih maátajeéh jumni, judío, túi bohéni át jumji taga”, í níj jengah joiná caá. Biquína “Bernabé tajī”, bita “Apolo tajī”, í níj jengah joiná caá.

¿**Detdih át daácji?** Judíowā, Antiguo Testamentodih jéihnítidih át daácjip taga. Biquína “Judíowā sacerdotewā Jesúsdi jephahnitjidih át daácjip taga”, í níj jengah joiná caá.

¿**Dedmant, débólih cah, át daácji?** Dioíh muúdh, sacerdotewā Diosdih nuúhpwádih ípí cáo wúhatdih páantjeh ã jumát pah daácna, Jerusalén tútchidih, Dioíh muúdhbut jópchi 70 (Jesús ã wunát túttimah 37 jópchi túttimah) Romanos í yoh beedáát pínah játih át daácjip taga. Chah túi bohénit dedmant ã daacátjidih í jéihcan caá.

¿**Dedé pínah tiguaá át daácji?** Jesucristo chah ã jumátidih jéihyahna, ángelwā chah, Dios naáwádih naóh yapanitji chah, Moisés ã wutajti chah, Aarón ã juméná sacerdotewā chah ã jumátidih nin núojih át naóh daacáp tajī. Pánihna, Dios bíicdih jwí túi jumát pínahdih Jesucristo chah túini namá ã chājatjidih át daacáp tajī.

Hebreos ded pah ã jumát:

1. Jon játih Dios áihwádih ã naáwátji chah túini buu lása Jesucristo ã naáwát (1.1-4)
2. Jon játih moondíh Jesucristo chah ã jumát (1.5—7.28)
  - a. Ángelwā chah ã jumát (1.5—2.18)
  - b. Moisésji chah ã jumát (3.1—4.13)
  - c. Aarón ã juméná sacerdotewā chah ã jumát (4.14—7.28)
3. Sacerdotewā í chah maáh panihni Jesucristo jwíútdih túi teo wáacni ã jumát (8.1—10.39)
4. Jesucristodih jwí túi jengah joyát pínahdih ã wutat (11.1—12.29)
  - a. Jon játih moón Diosdih í túi jengah joyát (11.1-40)
  - b. Ded pah jwíútdih Jesucristodih túi jengah joinít jwí jumát (12.29)
5. Á péé naáwát (13.1-25)
  - a. Jesúfhwā ded pah jwí túi chājat (13.1-17)
  - b. Á daácnit í wúbatdih ã bidat (13.18-19)
  - c. Dios queédih ã túi teo wáacat túútat (13.20-21)
  - d. Ded pah ã jumát, ã pej jumnit í jumátbut ã naáwát (13.22-23)
  - e. Á péé túyat túútat (13.24-25)

Dios ã wúúhdih cáacwádih ã naáwát túútat

1 Jon játih ã naáwátidih naóh yapanitjidih dawá lása Dios át naáwáp wut jī. Biquí láana í oo júmatjīh, bíih lása oo júmat pah jígohtajīh queédih át naáwáp wut jī. Bíih lása ángelwádih át

naáwát túútap wut jī. Bíih lása ã wéheatdihjeh ít joyóp wut jī. Páant queédih ã naáwáchah, jwí nuowájidih ít jwúub naóh yapanap wut jī.

²Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapnadih ã wúúhboodih áih doonádih át naáwát túútap wut jī. Á íp ã wutachah, nin baácdih jeádihbut ã wúúh át chājap wut

jī. Pánihna, péeni yeó jáapdih nihát áih pínah ā jumuchah, ā ípboó nihát caandíh ā wūhbična caá. ³Caán ā íp bíc yoobó jumna, túini yoobát ā jumatdih jwiítidih ā júutna caá. Á wūúh ā wēpatjih ā wutuchah, nin baác, jeábut páantjeh ā jumna caá. Jwiítidih wun wūhni jwí yéejatdih ā yoh péaat túttimah, jeáboó pūuh laab béjnit, ā íp ā jéihyepmant bóo búwámant át chúudup wut jī.*

Dios wūúh ángelwā chah ā túyat

⁴Pánih jumna, ā wūúhboó ángelwā chah ā táina caá. Dios caandíh ā wūhni wēpatbut í wēpat chah ā jumna caá. ⁵Páant ā jumuchah, ángelwādih nihcan, ā wūúhdihjeh nin pah Dios át niijíp wut jī: “Meém wā wūúh caá. Páant ma jumuchah, búu nihát cáacwā í enechah, meemdíh maáh wā waadána caá”, át niijíp wut jī. (Sal 2.7)

Pánihna, ángeldih naóhcan, ā wūúhdihjeh nin pahbut át niijíp wut jī: “Weém ā íp caá. Caán wā wūúh ā jumna caá”, át niijíp wut jī. (2S 7.14; 1Cr 17.13)

⁶Á wūúh ā cáac jumuchah, nin pahbut caandíh át niijíp wut jī: “Nihát wíih ángelwā bódiča caj yoh ñajnit, wā wūúhdih í wēi naáwá naáh”, át niijíp wut jī. (Dt 32.43; Sal 97.7)

⁷Áih ángelwāboodíh nin pah Dios át niijíp wut jī: “Wíih ángelwādih johlit wēpép ā bejat pah wēpép bejnit wā chájna caá. Queét weemdíh teo wūhntidih búdí iigát pah wēpnit wā jumát túutna caá”, át niijíp wut jī. (Sal 104.4)

⁸Queétdih páant niijná yuhna, ā wūúhboodíh nin pah át niijíp wut jī: “Meém Dios jumnit, nihát cáacwādih yoobópdih wutni ma maáh jumát ā buudcán níit.

⁹Tái chájatdih búdí wēinit, yéej chájatboodíh ma iiná caá. Páant ma jumuchah, meemdíh wēi ennit, majeéh jumnit í weñat

chah, weém, ma íp Dios, meemdíh wā weñana caá”, át niijíp wut jī. (Sal 45.6-7)

¹⁰Á wūúhdih nin pahbut Dios át niijíp wut jī:

“Maá, bíhmahjeh nin baácdih, jeádihbut ma chájap jī.

¹¹⁻¹² Páant ma chájniiji ā buudáh bejbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó páantjeh ma jumbična caá. Cáacwā moógni yéguedíh yohnit, jáap chóo í túut nuumát pah, jeá, baácdihbut yohnit, jáap jeá, jáap baácdihbut ma chájbična caá. Obohjeéhtih, meémboó wuncan, ma jumát pahjeh ma jumbična caá”, ā wūúhdih át niijíp wut jī. (Sal 102.25-27)

¹³Ángeldih niijcán, ā wūúhboodíh Dios nin pah át niijíp wut jī:

“Chah Maáh jumna, wā jéihyepmant bóo búwámant ma chúudú. Páant ma chúuduchah, meemdíh enhcannitdih wā yap yohat túttimah, queétdihbut chah maáh jumnit, nihátidih ma wutbična caá”, át niijíp wut jī. (Sal 110.1)

¹⁴Nihát ángelwā Diosdih teo wūhnt caá í jumup. Pánihna, ā wūúh ā túi ubnitdih í teo wáacat pínah niijná, jwí íp áih ángelwādih ápi wahna caá.*

Cristo ā naáwátidih jwí joyáh bojcat

2¹Pánihna, Dios wūúh chah wēpni, jwiítidih naóhni ā jumuchah jéihnit, caandíh cádahcat túut niijná, jwí joiníjdih táí náhninit, jepahat caá náahap. ²Dios ā wutátidih ángelwā í naóh yapanachah, cáacwāboó í yap yohat júb Dios queétdih át peéh chájap wut jī. Í naóh yapani wutátidih cáacwādih jepahat átih náahap wut yuh jī. ³Obohjeéhtih, jwí Maáhboó ángelwā chah wēpni ā jumátidih jéihnit, jwiítidih ā táí ubat pínah doonádih jepahat caá chah náahap. Cáacwādih ā táí ubat pínah doonádih caanjéh át jwiíh naáwáp wut jī. Páant ā

* 1.2-3 Jn 1.1-3; Col 1.15-17 * 1.14 Mt 4.11; Lc 1.19

naawáchah joinítjiboó jwiítidih ī jwáub naóh yapanachah, yoobópdih ā jumatdih jwī tūi jéihna caá. Pánihna, áih tūini doonádih joyáh bojna, Dios jwiítidih búdí ā peéh chājat pínahdih jwī jéih jweicán níft. ⁴Jesúfhwā caán doonádih bohénit, cáacwā ī jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh dawá láa it chāj jútutp wut jī. Páant ī chājat pínahdih Tūini Espírituboó ā náahat pahjeh queétdih wēpat āt wūhup wut jī. Pánihna, ā wēpatjīh ī chāj jútutuchah, ī bohéat yoobópdih ā jummatdih Dios queét joinítidih āt jéihyanap wut jī.

Jesucristo jwiít pah ā cáac jummat

⁵Péeni yeó jáapdih Dios ā jáap chājni baácdih moondíh ángelwā maáta ī jumcan níft. ⁶Obohjeéhtih, jwiítboodíh maáta ā waadábipna caá. Dios naawátidih bífc naóh yapaniji nin pah āt níj daacáp tajī:

“Cáacwā oboh jummit ī jumuchah yuhna, queétdih búdí oina, tūi náhninit, mapí tūi en daoná caá.

⁷Maátcanjeh ángelwā ī wēpat nump cáacwādih mat jum jwuhah tútutp taga. Pánih jummat tútutna yuhna, buu queétdih wēpat wūhnit, maáta mat waadánap taga.

⁸Páant maáta ma waadánachah, nihat nin baácdih jummit chah caá ī jumup”, āt níj daacáp tajī.

(Sal 8.4-6)

Pánih maáta waadánit, nihatdih wutnit pínah jumna yuhna, buu jwī wut jwuhcan caá. ⁹Obohjeéhtih, Jesúsooó nin baáboó ā jumuchah, ángelwā nump jum jwuhnit, nihat cáacwādih búdí oina, āt wun wūhup wut jī. Búdí yeejép yapna, jwiítidih ā wun wūhuchah ennit, ā wēpatdih wūhna, Dios Jesúsdih maáh āt waadánap wut jī. Pánihna, buu chah maáh, tūini yoobát ā jummatdihbut jwī jéihna caá.*

¹⁰Dios ā náahat pah nihatdih chājni ā jumna caá. Á náahat pah muntih jwiít ā wehdih jeáboó ub bejat tútut níjnjá, ā wūúhdih āt wun wūhat tútutp wut jī.

Jesús yeejép yapna, ā wun wūhatjīh jwiít cáacwādih yoobópdih tūi ubni caandih Dios āt chājap wut jī. ¹¹Det ī yeejatdih yohnit, queétdih tūi ubnibut Dios weh ī jumna caá. Pánihna, Dios jwī íp ā jumuchah, Jesús jwiít áihwādih “Queét wā úudwā caá”, tūccanjeh, ā níjnjá caá. ¹²Jesús ā ípdih nin pah ā níjátidih Dios naawátidih naóh yapani āt níj daacáp tajī:

“Dios, ded pah ma jummatdih wā úudwādih wā naóhbiipna caá. Nihat wíihwā ī míic wáac juyúchah, meemdíh wēi eonit, “Chah wēpni ma jumna caá”, wā níjbjpna caá’, ā níjíp jī”, āt níj daacáp tajī. (Sal 22.22)

¹³Nin pahbut bíh āt níj daacáp tajī:

“Meém chah wēpni jumna, weemdíh ma tūi teo wáacbiipna caá’, ā ípdih ā níjíp jī”, āt níj daacáp tajī. (Is 8.17)

Nin ā níjátidihbut āt níj daacáp tajī:

“Dios ā wehdih weemdíh ā wūhuchah, queét bícdih ninjīh wā jumna caá’, ā wūáh ā níjíp jī”, āt níj daacáp tajī. (Is 8.18)

¹⁴Pánihna, “Á weh”, ā níjnit jwī jumuchah, Cristo jwiít pah āt cáac jumup wut jī. Pánih cáac jummit, cruzboó wun wūhna, nemépwā ī maáh cáacwādih wunat tútutnidih āt yap yohop wut jī.

¹⁵Játih jwiítboó jwī wunat pínahdih úummit, chéonit panihnit jwī jumup jī.

Pánihna, nemépwā ī maáhdih yap yohna, jwiít chéonit panihnitdih Cristo āt watap taga.

¹⁶Ángelwādih teo wáaccan, jwiít Abraham juimená, Dioíhwā pínahboodíh āt teo wáacap wut jī. Caandíh jwī jéihna caá. ¹⁷Pánihna, jwiít ā úudwā panihnitjeh cáac jummat caandíhbut āt náahap wut jī.

Páant ā cáac jumuchah, jwī yeejatdih yohat tútut níjnjá, ā íp caandíh āt wun wūhat tútutp wut jī. Páant ā wutatdih tūi jepahna, jwiítidih jīgah en teo wáacnit, sacerdotewā ī chājat pah āt chājap wut jī. Pánih chājna, sacerdotewā ī chah maáh ā jumna caá. ¹⁸Jwiít panihni ā jumuchah, caandíh búdí yeejép āt yapap wut jī. Obohjeéhtih, nemépwā ī maáh ā yeej

* 2.9 Fil 2.6-11; He 12.2

chājat tūtuchah yuhna, caandíh át yap yohop wut jí. Pánih yap yohni jumna, jwiít dihbut nemépwā í maáh ā yéejahichah, ā jéih teo wáacna caá.

Cristo Moisés chah ā táyat

3 ¹Wā déewā, Jesúihwā, Dios pehbóo bejnit pínah ā ñíonit ñi jumna caá. Pánih jumna, Jesucristo Dios ā naáwát tútutni ā jumatdih, sacerdotewā í chah maáh ā jumatdihbut ñi tái náhninaá. Pánt ā naáwát tútutni jumna, Dios jwiít cáacwādih ā tái ubat pínahdih át bohénap wut jí. Sacerdotewā í chah maáh jumna, jwiít dih át wun wúhup wut jí, Diosjeéh jwí tái jumat pínah niijná. Pánt ā jumat doonádih jwí í naóhna caá. ²Dios ā chājat tútut pahjeh Jesús át chājar wut jí. Moisésjibut Dios caandíh ā wutat pahjeh, áih cáacwādih át tái teo wáacap wut jí. ³Cáacwā muudíh í wéi enat chah, caán chājniboodíh ípí wéi enna caá. Pánihat pah, Dioíh cáacwādih teo wáacni Moisésjidih í weñat chah, queétdih chājni Jesúsboodíh weñat caá náahap. ⁴Múú chājni ā wihcah, muú áta wihcan tagaá. Pánihat pah, jwiít dih chājni wihcah, jwiít but jwíta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó nihatdih chājni ā jumna caá. ⁵Moisés Diosdih teo wéhi jumna, ā wutat pah áih cáacwādih át tái bohénap wut jí. Pánih bohéna, Dios tútutimah ā naáwát pínahdihbut át jéihyanap wut jí. ⁶Obohjeéhtih, Cristoboó Dios wúh jumna, ā íp át wutat pahjeh jwiít dih en daoní ā jumna caá. Pánihna, úmcanjeh caandíh cáadahcan, ā pehbna jwí bejat pínahdih wéi páina, áihwā yooabát jwí jumna caá.

Dioíhwā ájeéh í chooát

⁷Túini Espíritu Dios naáwát dih naóh yapanidih nin pah át níj daacát tútut tají:

“**Buu**, Dios ā naáwáchah joiná, ñi nuowā caandíh í yap yohatji pah ñi yap yohca bojóo.

⁸⁻⁹ Ñi nuowā tútchi wihcapboó jumna, weemdíh í yap yohop jí. Pánih yap yohnit, “¿Yooabódih Dios

jwiít dih ā en daomí níit?” í niijíp jí. Cuarenta jópchi caánboó jibnit, queétdih wā tái chājatdih í enep yuh jí. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, í jephacp jí. Pánt í yap yohatji pah yeebbát bíic yooobó ñi yap yohca bojóo.

¹⁰ Weemdíh í yap yohatji jíib queétdih búdí wā íjip jí. Pánih íjnit, “Queétdih yooabódih wā tái waáwáchah yuhna, weemdíh ípí jephahícan caá.

¹¹ Pánihna, queétdih wā chooát tútut pínah pehbóo wā waadát tútutan níit”, wā niijíp jí”, Dios ā níj naóhna caá”, át níj daacáp tají. (Sal 95.7-11)

¹²Wā déewā panihnítá, íni tái chāja chaáh! Yéej chājatdih jwúub bidnit, Dios, páantjeh jumnidih tái jenah joyátdih ñita cádah tagaá. ¹³Nin baáboó jum jwuhna, yéej chājcat tútut niijná, yeó jáap jumat pah ñi tái míic teo wáacá. Míic teo wáaccan, yéej chājna, “Pánt wā chājachah, ā taina caá”, ñita níj jenah joi tágaá. Pánih yeeatdih jephahna, Diosdih búdí ñita yap yoh tagaá. ¹⁴Pánihna, Cristodih jwí jwíh jephahat pah, caandíh jwí tái jenah joí cáadahcan, ájeéh jwí tái jumbipna caá. ¹⁵Á naáwát dih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají:

“**Buu**, Dios ā naáwáchah joiná, ñi nuowā caandíh í yap yohatji pah ñi yap yohca bojóo”, át níj daacáp tají. (Sal 95.7-8)

¹⁶¿Det tígá Dios ā naáwáchah joiná yuhna, yap yohnit ít jumji? Egipto baácdih jumnitji Moisés ā numah bac jéóhnit ít jumup wut jí. ¹⁷Pánihna, queétdih yap yohnitdih cuarenta jópchi Dios ā íjichah, tútchi wihcapboó ít wun beedép wut jí. ¹⁸“Wā chooát tútut pínah pehbóo yeebdíh wā waadát tútutan níit”, queétdih át niijíp wut jí.” ¹⁹Diosdih í tái jenah joicát jíib í chooát déejiboó í waadátjidih jwí jéihna caá.

4 ¹Jon játih moondíh “Wā pehb yeebdíh wā tái chooát tútutbipna caá”, Dios át niijíp wut yuh jí. Pánih

naóhna, jwiít dihbut bíc yoobó niijná át chājap wut jī. Pánihna, ájeéh tūi chooát tūut niijná, Diosdih tūi jepahat caá náahap. ²Jon játih moón Dios naáwát dih ī joyátji pahjeh muntih, jwiítbut áih tūini doonádih jwī joyóp jī. Obohjeéhtih, queéet joí waóhnitboó joiná yuhna, “Dios ā niiját pahjeh ā chājbipna caá”, it niij jenah joicáp wut jī. Pánihna, ī joiníji dedé pínah queétdih át nihcap wut jī. ³⁻⁴Jwiítboó caandíh tūi jenah joinít, Diosjeéh jwī jumuchah, jwiít dih ā tūi chooát tūutbipna caá. Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapaniji ā daacát pahjeh tigaá caandíh jepahcannit nin pah ī yapbip:

“Queétdih búdí íjnit, nin pah wā niijíp jī: “Í chooát pínah pehbóo waadcán, wājeéh ī jumcan níit”, wā niijíp jī’, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp tajī.

(Sal 95.11)

Obohjeéhtih, Diosjeh nin baácdih chāj péanit, nihát áih tewatdih át teo péanap wut jī. Á naáwát dih bíh naóh yapani nin pahbut át niij daacáp tajī:

“Seis yeó jáap nin baácdih, jeádihbut chāj péanit, teo cádah jwuhnit, Dios át choonáp wut jī”, át niij daacáp tajī. (Gn 2.2)

⁵Caandíh tūi jenah joicánitjidih nin pahbut ā naáwát dih naóh yapani át jwúub niij daacáp tajī:

“Queéet ī chooát déejiboó waadcán, wājeéh ī jumcan níit”, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp tajī.

(Sal 95.11)

⁶Jwī n̄owā Diofih doonádih jwíih joinítjiboó caandíh ī yap yohat peéh, áihwā nihcan, ī chooát déejiboó it waadcáp wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó caandíh tūi jepahnit, áihwā jumna, ájeéh ī tūi choobípna caá. ⁷Cáacwádih ā tūi ubat pínah yeó jáapnadih Dios át jwúub níwip wut jī. Pánt ā níoni yeó jáapna buu láa ā jumna caá. Dawá jópchina jwī n̄owā ī joyát túttimah, caán ā níoni yeó jáapnadih Davidjidih Dios ā naáwát tūutuchah, nin pah át niij daacáp tajī:

“Buu yeebdíh wā naáwáchah joinít, yap yohcanjeh, weemdíh ní tūi jepahaá’, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp tajī. (Sal 95.7-8)

⁸Josuéjiboó Dios ā wūhni baácdih jwī n̄owádih át numah juibínap wut yuh jī. Obohjeéhtih, “Wājeéh ní tūi choobípna caá”, niijná, caán baácdih ī chooát pínahdih Dios niijná át chājcap wut jī. Caán baácdihjeh chooát tūutna nihna, bíh ī chooát pínah yeó jáapdih āta naóhcan taga. ⁹Seis yeó jáap ā tewat túttimah, Dios ā chooátji pah muntih, jwiít áihwābut ájeéh jwī tūi choobípna caá. ¹⁰Dios ā tewatdih ā cádahat pahjeh muntih, ájeéh chooná, jwī wái náah jumni tewatdih jwī cádahbipna caá. ¹¹Pánihna, ájeéh tūi chooát tūut niijná, jwiít áihwāboó caandíh tūi jenah joinít, ā naáwát dihbut jwī tūi jepah jíih. Jon játih moón jwī déewā Diosdih ī yap yohatji jíih ájeéh tūi jumcan, it jéih choocáp wut jī. Pánihna, queéet ī chājatji pah jwiítboó jwī chājca boj jíih.

¹²Dios naáwát oboh jumni nihcan, báadhni panihni ā jumna caá. Pánih jumna, chénaboó jaco wáini eeép naajíh iidíp duuj lájapdih jwī bóodat pah, ā naáwát dih jwī jenah joyóchah, jwiít dih ā tūi chūúhna caá. Pánih chūúhna, ded pah jwī tūut n̄umát pínahdih jwiít dih ā jéihyana caá. ¹³Ded pah jwī jenah joyát dih Diosdih jwī jéih bihcan caá. Nihat ā chājnidih caánboó ā enna caá. Pánihna, ā pebhna juibínit, ded pah jwī chājatjidih caandíh naáwát ā náahbipna caá.

Jesús sacerdotewā ī chah maáh ā jumat

¹⁴Dios wūúh, Jesús, ā íip pebhna waadnit, chah maáh ā jumna caá. Pánih wēpni jumna, sacerdotewā ī chah maáh caá. Sacerdotewā ī maáh Diofih cáacwádih ā wúbat pah, Jesúsbut jwiít dih wúbhni ā jumna caá. Pánt ā jumuchah jéihnit, jwiítboó caandíh jwī tūi jenah joí cádahca boj jíih. ¹⁵Jesús cáac jumna, ded pah jwī yapat pínahdih ā tūi jéihna caá. Pánih jéihnit, yeejép jwī yapachah enna,

* 4.8 Dt 31.7; Jos 22.4 * 4.10 Gn 2.2 * 4.12 Is 49.2; Ef 6.17

jwiít dih jígah ennit, á jéih teo wáacna caá. Nemépwā ī maáh caandíh á yéj chājat tātuchah yuhna, Jesús yéj chājcumna át jumup wut jí. Pánih jumna, jwiít dihbut á yéj chājat tātuchah, Jesús á jéih teo wáacna caá, jwí yéj chājcat pínah niijná. ¹⁶Pánihna, Dios jwiít dih á oyat dih jéihna, úmcanjeh, caandíh jwí úbát dée caá. Páant caandíh jwí úbúchah, jwiít dih oinit, jígah enna, á tui teo wáac bipna caá.

5 ¹Nihat sacerdotewā maáta ī chah maáta pínah dih Dios cáacwā cātíh á ñiona caá, queétdih ī teo wáacat pínah niijná. Pánihna, Dios dih teo wühnit jumna, cáacwā ī yéj chājatji peéh nuñupwādih mao cáo wühnit, biíhdihbut caandíh ipí wühna caá, Dios á enechah, cáacwā ī tui jummat pínah niijná. ²Bitá yéejnit ī jummat pah muntih, sacerdotewā ī chah maátatbut yéejnit ī jumna caá. Pánih yéj chājnit jumna, yéj chājnit dih jígah ennit, ī tui jéih teo wáacna caá. ³Pánih yéejnit ī jumuchah, queéť sacerdotewā ī maátadhbut yéj chājat peéh á jumna caá. Páant á jumuchah, queéťjeh ī yéj chājat peéh, cáacwā ī yéj chājat peéhbut nuñupdih mao cáo wühnat caá náahap, Dios á enechah, ī tui jummat pínah niijná. ⁴Sacerdotewā ī chah maáta jumíhna, queéťjeh ī jéih waadán caá. Diosboó queétdih ñíonit, á waadána caá. Jon játih Aarónjidih Dios á ñíwat pahjeh muntih, buubut sacerdotewā ī chah maáta pínah dihbut á ñíona caá. ⁵Páant queéťjeh ī waadátji pahjeh muntih, Cristobut sacerdotewā ī chah maáh pínah caanjeh maáh át waadáp wut jí. Diosboó caandíh maáh waadána, nin pah át niijp wut jí:

“Meém wā wūáh ma jumna caá.
Páant ma jumuchah, buu nihat cáacwā ī enechah, meemdíh maáh wā waadána caá”, Dios át niijp wut jí. (Sal 2.7)

⁶Biíh láa nin pah át niijp wut jí:

“Melquisedec sacerdote á jumatji pahjeh, biíc yoobó meembút páantjeh sacerdote ma

jumbipna caá”, á wūáhdih át niijp wut jí. (Sal 110.4)

⁷Cristo nin baácboó jumna, jüinít, á ípdih bádi át úbúcp wut jí. “Ma náahna, ma teo wáacá, wā wuncat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant wā wunfhcah yuhna, ma náahat pahjeh ma chājaa”, át niijp wut jí. ⁸Páant á niij úbúchah, á íp át joyóp wut jí. Pánihna, á íp á náahat pahjeh á chājíhichah enna, á úbátdih joiná, caán wunnijidih át booanap wut jí. ⁸Cristo Dios wūáh jumna yuhna, búdi yeejép át yapap wut jí. Pánih yapna yuhna, á ípdih át jepah cádahcap wut jí. Pánih jumna, ded pah tui jepahatdih át jéihyep wut jí. ⁹Pánih yeejép yapna yuhna, yoobóp dih jepahni cruzboó wunna, nihat caandíh jepahntidih tui ubni á jumna caá. ¹⁰Páant á wun wühuchah, Melquisedec panihni sacerdotewā ī chah maáh Diosboó caandíh maáh át waadánap wut jí.

Cristofíh doonádih jwí jepah cádahachah, búdi á tobohat

¹¹Cristo sacerdotewā ī chah maáh á jummatdih yeebdíh chah wā bohéíhna yuh caá. Obohjeéhtih, páant wā jwúub naáwfhichah yuhna, yeebboó ñita tui beh joicán tagaá. Pánih beh joicánnit ñi jumuchah, yeebdíh wā tui jéih bohécan caá. ¹²Maatápdih Cristofíhwā ñi jumna yuh caá. Pánih jumnit, bitaboodíh ñi bohénachah, áta tui tagaá. Obohjeéhtih, tui beh joicánnit ñi jumuchah, bitabooó yeebdíh ī jwúub bohéat caá náahap. Dios naáwát buocannidihjeh ñi beh joicá caá. Wébít jóoh macdihjeh ī nomat pah yeebbút buocannidihjeh ñi tui joiná caá. Jáap bohé jwiíhnit ī jummat pah ñi jumna caá. ¹³Det jóoh macdih nomnit, wébít ī jum jwuhna caá. Queéť ī nihat pahjeh tigaá yeéb ñi jumup. Pánihna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, yeebdíh ī niij bohénachah yuhna, páantjeh ñi beh joicán caá. ¹⁴Jeemátdih jeémpnitboó behnit ī jumna caá. Queéť panihnit caá Dios naáwát dih tui míc bohénit ī jumup. Pánih bohéna, “Nin

* 5.3 Lv 9.7 * 5.4 Ex 28.1 * 5.7 Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Lc 22.39-46 * 5.7-8 Mt 26.39; Jn 10.18; Fil 2.8 * 5.12-13 1Co 3.2

yeejép caá. Con túini caá”, queétboó í níj jéihna caá.

6¹⁻²Pánihna, Dios naáwátidih chah jéihna, túi behnit panihnit jwí jum jíih. Cristodih doonádih jwíih bohéna, nin pah jwí jéihyep jí: Jwiít cáacwá jwí jenah joyátjihjeh jwí chájachah, dedé pínah nihcap jí. Pánih chájna, Diosdih jwí weñacap jí. Páant jwí chájatjidih cádahnit, Cristodih jepahna, túiniboodíh túnt nnumnít, caandíh jwí túi jenah jói jwíihp jí. Páant jwí jwíih jepahachah, nin pah jwíítidih í jwíih bohénap jí: Ded pah Jesúhwádih daabáatidih, jwiít áihwádih í teo jáhaatidihbút í bohénap jí. Wunniŋi í jwúub boo pud jáúwát pínahdih, péeni yeó jáapdíh caandíh jepahcannitdih Dios á peéh chájachah, búdí yeejép í yapat pínah á péacatidihbút í jwíih bohénap jí. Páant í jwíih bohéatjidih túi jéihna, chah jwí bohé jíih.³Diosdih, á naáwátidihbút chah jwí jéih jíih. Dios á náahachah, jwiít nihat bíicdih páant jwí chájipna caá.

⁴Obohjeéhtih, det pánih chájcan, Diosdih í cádahbipna caá. Pánih cádahnit, jwúub yéej chájna, í jéih jwúub túnt nnumcán níit. Queét Cristodih jwíih jepahnit, “Áih dooná yoobópdih caá á jumup”, í níj jenah joyóp yuh jí. Pánih jenah joinít, Dios queétdih á túi ubatidih, Túini Espíritu íjeéh á jumatidihbút ít jéihyep wut yuh jí.⁵Dios naáwátidih joiná, túini naáwát á jumatidih ít jéihyep wut yuh jí. Nin péeni yeó jáapna Dios á maáh jumupboó á wépatjih á teo wáacatidihbút ít jéihyep wut yuh jí.⁶Pánih jéihna yuhna, caandíh cádahna, Dios wúúhdih cruzboó í jwúub mao yohat pah caá í chájap. Páant í chájachah enna, bita Cristodih í deohbipna caá. Páant í cádahachah, det queétdih í jéih jwúub túnt nnumát tútcan níit.⁷Nin pah caá á jumup: Túini baácdih mah á jáúwáchah, wápchí mínah caanjíh á momni túi chíih júóhnit, á quehechah, á jeémát pínahdih á bíbohna caá. Caán baácdih Dios á túi chájna caá. Pánihat pah Diosdih cádahcan, á naáwátidih chah bohénitdih á túi teo wáacbipna caá.

⁸Obohjeéhtih, ded baácdih óot jumni pihna, yeejép ylípbat á chíhichah, dedé pínah nihcan caá. Pánihni baácdih túi chájcan, Dios á cáo yohbipna caá. Páant á cáo yohat pah caandíh cádahnitdihbút á cáo yohbipna caá.*

Cristodih cádahcannitdih Dios á túi ubat

⁹Wá oinitáa, yeebdíh páant níj naóhna yuhna, “Cristodih cádahnit caá”, yeebboodíh wá níj jenah joicán caá. Cristo á túi ubnit ní jumuchah, túini ní chájatdih wá jéihna caá.¹⁰Jwiít nihat jwí túi chájatji júb jwí íp jwiítidih ápi túi chájna caá. Caandíh oina, búdí teonit, áihwádih nípi túi teo wáacna caá. Páant ní chájachah enna, á quíib buncán níit.¹¹Pánihna, ní jumap yoobó ní jumap pah bóo bitadih túi oinit, ní teo wáacat pínahdih yeebdíh jwí náah yacna caá. Páant ní cháj cádahcat júb jwí íp á pehbboó yeebdíh á túi chájat pínahdih ní túi jéihbipna caá.¹²Yeéb yabh teonit ní jumatidih jwí náah yacna caá. Bita Cristodíhwá yeejép yapna yuhna, “Jesús weemdíh á túi teo wáacbipna caá”, níj jenah joinít, caandíh í cádahcan caá. Páant í jumuchah ennit, “Wá pehbboó yeebdíh wá túi chájipna caá”, jwí íp á níjájti pah á chájipna caá. Pánihna, queét í chájat pah, yeebbút ní chájaa.

¹³⁻¹⁴Jon játih Abrahamdih Dios á wépatjih nin pah át níjíp wut jí: “Meemdíh búdí wá túi chájipna caá. Pánih túi chájna, ma juménádih dawá wá cáac poat tútbitna caá”, át níjíp wut jí. Bíih caan pah wépní wíhchah, caán á wépatjihjeh át naáwáp wut jí.”¹⁵Páant á níjájtidih náhninit, Abrahamboó á túi pánachah enna, á níjájti pahjeh Dios caandíh át túi chájap wut jí.¹⁶“Dios á enechah, yoobópdih níjná caá wá chájap”, jwiít cáacwáboó jwípi níjná caá. Pánihna, chah jumni á wépatjih níjnít, yoobópdih jwí níját á jumatidih jwí júutna caá. Páant jwí níjíchah joinít, jwíjeéh míc júihniboó “Á níját yoobópdih tígaa”, níj jéihnit, á júih cádahna caá.¹⁷Obohjeéhtih, Dios

* 6.8 Gn 3.17-18 * 6.13-14 Gn 22.16-17

Abrahamdih “Meemdih wā tui chājipna caá”, ā nijjāt yooópdihi ā jumatihi júutāt tūut niijná, ā wēpājihjeh āt naáwáp wut jī. Páant ā naáwátdih jéihnit, “Á naáwát yooópdihi ā jumuchah, caandih ā tūut nuumcán níft”, Abraham, ā juimenábut it níj jéihjip taga. Jwiít nihat áihwábūt caandih jwí jéihna caá. ¹⁸Dios ā jéih yeecan caá. Pánih yeecanni jumna, chéne naáwátjih ā nijjāt yooópdihi ā jumatihi jwiítidih ā jéihyana caá. Á nijjátdih joiná, ā wēpājihjeh ā nijjátdihbut joiná, caandih ā tūut nuumcát pínahdih jwí jéihna caá. Páant ā jumatihi jéihna, ā pebhna jwiítidih ā ub bejat pínahdih úmcanjeh jwí wēi páina caá. ¹⁹⁻²⁰Pánih wēi páina, caandih jwí tui jenah jói cádahcan níft. Sacerdotewā ī chah maáta cáacwádhīh úbh wáhat tūut niijná, Dios ā jumni tólihna waadníft, wúupni yégueh jáh yaíhni chódihi ípí yap waadáp wut jī.” Páant ī chájat pah, jwíih pínahdih Diosdih úbát tūut niijná, Jesúsbut Dios pebhna āt waad béjep wut jī. Pánihna, Jesús páantjeh sacerdotewā ī chah maáh Melquisedec panihni jumna, Dios ā jumupboó jwiít áihwádhīh ā waóh waadáchah, jwiítbut jwí jéih waadbípa caá.*

Melquisedec panihni sacerdotewā ī chah maáh Jesús ā jumāt

7 ¹Melquisedecboó* Salem wūt jumni tútchidih moón ī maáh, caanjéh muntih sacerdotebut jumna, Dios wēpnidih úbhni āt jumup wut jī. Maátadih Abrahamwā míic mao yap yohnit, ī jwúub júúwáchah, Melquisedec caandih jwááádih āt juibínap wut jī. Pánih jwááh juibínit, “Nin Abrahamdih bádí ma tui chájaá”, Diosdih āt níj úbúp wut jī. ²Páant ā jwááát pínah játih, Abrahamboó caandih enihcannitdih míic mao yap yohnitji, maátañh bíí déedih āt ub júúwáp wut jī. Páant ā ub júúhndih chénat pah téihya poómpdih jenah ennit, bíic poómpdih Melquisedecdih āt wáhp wut jī. “Melquisedec”, niijná, “Túi chájni maáh”, niijná it chájap wut jī. “Salem”,

niijná, “Túi jumni”, niijná it chájap wut jī. Pánihna, caán Salem tútchidih moón ī maáh jumna, “Chah maáh tui jumāt tútñi”, caandih it niijp wut jī.*

³Melquisedec ā mánadih, ā nuowádhībut ī daacát ā wihcan caá. Á cáac jumatihi, ā wunatdihbut ī daacát ā wihcan caá. Pánih jumna, páantjeh ā jumna caá. Páant ā jumatihi jéihna, ded pah Dios wúúh Cristobut páantjeh sacerdote ā jumatihi jwí jéihna caá. Pánihna, Cristo sacerdote ā jumāt pah Melquisedecbut sacerdote ā jumna caá.

⁴Melquisedec oboh jumni ā nihcatdih ní tui náhinaa. Chah maáh jumna, Diosdih Abraham ā táyat pínahdih āt úbúp wut jī. Abrahamboó jwí nuowáji ī maáh yoobát jumna yuhna, Melquisedec chah maáh ā jumatihi jéihna, ā ub júúhni bíic poómpdih caánboódhīh āt wáhp wut jī. ⁵Moisésji nihat judíowádhīh páant āt wáhat tūutap wut jī. Pánih wutna, Leví ā juimená sacerdotewā ī jumuchah, ī déewā ī wáhat pínahdih āt ubat tūutap wut jī. Í déewā Abraham ā juimená it jumup wut jī. Leví Abraham juima ā jumuchah, ā juimenábut Abraham juimená it jumup wut jī. Nihat Abraham juimená jumna yuhna, Leví juimená sacerdotewā jumni, ī déewā ī wáhatdih ípí úhp wut jī.* ⁶Obohjeéhtih, Melquisedecboó Leví juima nihcan yuhna, Abraham ā wáhatdih āt úhp wut jī. “Meemdih wā tui chājipna caá”, Dios ā niijná Abraham ā jumuchah yuhna, Melquisedecboó caandih Dios ā tui chájat pínahdih āt úbúp wut jī. ⁷Nindih jwiít nihat jwí jéihna caá: Chah jumnioboó nump jumnidih tui chájat pínahdih ápi úbhna caá. Pánih jéihnit, Melquisedecboó pánih úbhni ā jumuchah, Abraham chah ā jumatihi jwí tui jéihna caá. ⁸Jwiít cáacwá jwí wáhatdih úbni sacerdotewā, cáacwájuh jumna, wunnit pínah ī jumna caá. Obohjeéhtih, Melquisedecboó Abraham ā wáhndih úbni báadhni ā jumna caá. Dios naáwátdih naóh yapanit daácna, ā wunatjidihi naóhcan, “Páantjeh báadhni

* 6.19-20 Lv 16.2 * 6.19-20 Sal 110.4 * 7.1 He 5.6 * 7.1-2 Gn 14.17-20
* 7.5 Nm 18.21

caá”, niijná it chājap wut jī. ⁹Buu moón Leví juimená jumnit sacerdotewā, Dios ā wūhat tūtatdih ī ubna caá. Páant ī ubuchah yuhna, Abraham Melquisedecdh wūhna, nihat Leví juimená ī wūhat pínah panihnidihbut Melquisedecdh wūhna āt chājap wut jī. ¹⁰Melquisedecdh Abraham wūh láa, ā juima Levíboó āt cáac jum jwuhcap wut jī. Pánihna, Melquisedec Abrahamdh jwááhna, Leví pínahdihbut āt jwááap wut jī. Leví, ā juimenábut Melquisedecdh wūhnhit panihnit jumna, caán nump it jumup wut jī.

¹¹Moisésji wutnit, Leví ā déewādhbut sacerdotewā āt jumat tūtup wut jī. Ā wutat pahjeh queét sacerdotewā nuñápwādh mao cáo wūhnhit, cáacwādh it uúbh wūhup wut jī, Dios ā enechah, tūnit ī jumat pínah niijná. Páant ī chājachah, túi yoobópdih jumna nihna, bíh sacerdotedih jwita náahcan tagaá. Obohjeéhtih, pánih jumcan, bíh sacerdoté Melquisedec panihnidih buu jwí náahna caá. Pánihna, Leví juima Aarónji ā juimená poómpdih moón sacerdotewādh buu jwí náahcan caá.

¹²Sacerdotewādh Dios tūnt nuumnít, jwiítidih ā wutatdihbut tūnt nuumát caá náahap. ¹³Dios Moisésjidih wutat tūtnit, Leví juima Aarón ā juimená poómpdhjeh sacerdotewā āt waadát tūtup wut yuh jī. Páant ā wutuchah yuhna, jwí Maáh Jesús Leví juima nihcan caá. ¹⁴Judá juimená poómpdih bóo ā jumatdih jwí túi jéihna caá. Obohjeéhtih, Moisés sacerdotewā waadánit, Judádh poómpdih moonđh āt waadacap wut jī. ¹⁵Caandíh jéihna, nindihbut jwí túi jéihna caá: Buu Dios jáap ā waadáni sacerdoté Cristo Melquisedec panihni ā jumna caá.

¹⁶Jon játih jumnit sacerdotewā pínah Dios ā wutat pahjeh Levídh poómpdih moonjéh it waadáp wut jī. Obohjeéhtih, Leví juima nihcah yuhna, páantjeh jumna, Cristo sacerdoté āt waadáp wut jī.

¹⁷Nin pah Dios āt niijíp wut jī:

“Meém páantjeh sacerdoté ma jumbipna caá. Melquisedec sacerdoté ā jummat pahjeh muntih meembút sacerdoté ma

jumbipna caá”, Dios ā wūúhdih āt niijíp wut jī. (Sal 110.4)

¹⁸⁻¹⁹Moisésji ā wutatdih jepahíhna yuhna, jwiít cáacwā yoobópdih jwí jéih jumcan caá. Pánihna, caán ā jwiíh wutatji yoobópdih jwí jummat pínahdih ā teo wáaccach, Dios caandíh āt cádahap wut jī. Pánih cádahnit, jwí Maáh ā wun wūhatdih jwí túi jenah joyát jīb Dios jwiítidih ā túi ubna caá, ájeéh jwí túi jummat pínah niijná. Páant ā chājachah, caandíh túi jéih uúbhnhit, ā pehbboó yoobópdih jwí jummat pínahdih jwí wéi páina caá.

²⁰Cristodih sacerdoté waadána, ā wēpatjih naóhnhit, Dios caandíh āt waadánap wut jī. Obohjeéhtih, ā wēpatjih naóhcanjeh, bita sacerdotewādh āt waadánap wut jī.

²¹Cristoboodíh sacerdoté waadánit, Dios caandíh nin pah āt niijíp wut jī:

“Weém, ma Maáh, wā wēpatjih meemđh yoobópdih wā naóhna caá. Pánih wēp naóhna, meemđh wā jenah joyátdih wā tūnt nuumcán níft. Páantjeh sacerdoté ma jumbipna caá”, Dios Cristodih āt niijíp wut jī.

(Sal 110.4)

²²Pánih wēp naóhna, Jesús jwiítidih ā túi ubat pínahdih niijná, āt chājap wut jī. “Cáacwādh wā túi ubbipna caá”, niijná, Dios Jesúsdh āt wah deyanap wut jī. Pánihna, Jesús ā wun wūhatdih túi jenah joinít, Dios ā niijátji yoobópdih ā jummatdih jwí jéihna caá. ²³Jwíh jumnit sacerdotewā ī wunuchah, bita ípí tūnt nuúm waadáp wut jī. Pánihna, dawá sacerdotewā it jumup wut jī.

²⁴Obohjeéhtih, Jesúsboó páantjeh ā jumuchah, caandíh tūnt nuumní sacerdoté pínahdih jwí náahcan caá.

²⁵Jesús páantjeh jumna, áih cáacwādh ā uúbh cádahcan caá. Pánih uúbhna, nihat caandíh jepahnitdh ā túi ubna caá, Dios pehbboó ájeéh jwí túi jummat pínah niijná. Pánihna, Jesúsjeh yoobópdih jwiítidih túi ubni ā jumna caá.

²⁶Cáacwā jwí chājat pah yeejép chājni nihcan, Jesúsdh yeej chājat peéh ā wiłcan caá. Yeejépwā cáth jumnijidih jeáboó ub bejni, nihat cáacwā chah

maáh Dios át waadánap wut jī. Pánih jumna, Jesús sacerdotewā ī chah maáhbut jumna, jwiítidih táí teo wáacni ā jumna caá. ²⁷Bitá sacerdotewā ī jumat pah nihcan caá. Queé'tboó yeó jáap jumat pah nuñúpwādih mao cáo wūhna, queé'tjeh ī yéej chājat jīib jwíih wūhnit, túttimah, cáacwā ī yéej chājat jīibbut ipí wūhup wut jī. Dawá láa páant it chājap wut jī, cáacwādih Dios ā táí enat pínah niijná. Obohjeéhtih, Jesúsboó bíic láajeh wun wūhna, caanjéh áih bácahdih míic wūhnit, cáacwādih ī yéej chājat peéh át jīib chājap wut jī. ²⁸Moisésji ā wutat pah sacerdotewā ī maáta pínahdih cáacwādih ī waadát tútuchah, yéejat wihcannit it nihcap wut jī. Obohjeéhtih, caán túttimah, Dios wēp naóhna, ā wūéh páantjeh yéejat wihcanniboodíh sacerdotewā ī chah maáh át waadánap wut jī.

**Jesús sacerdotewā ī chah maáh
jwiítidih ā táí teo wáacat**

8 ¹Caán nihadidh naóhna, nindih bácah yeebdíh naóhna caá wā chājap: Sacerdotewā ī chah maáh panihni Jesús jwiítidih teo wáacni, jeáboó Dios ā jéihyepmant bóo búwámant ā chúudna caá. ²Pánih chúudnit, jwiít áihwādih ápi wébhna caá. Nin baácboó jumni, cáacwā ī chājniji Diofí mué'boó sacerdotewā Diofí cáacwādih ipí wébhna caá. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó Dios ā chājni mué' yoo'bat díit'boó jumna, jwiít áihwādih ápi wébhna caá.

³Nihat nin baác'dih moón sacerdotewā ī maáta nuñúpwādih ipí mao cáo wūhna caá. Páant queé'tdih Dios át wutap wut jī, cáacwā ī yéej chājat peéh ī jīib chājat pínah niijná. Jwiítidih teo wáacni sacerdotédihbut mao cáo wūhat panihnidih Dios át wūhat tútup wut jī, jwí yéejat peéh ā jīib chājat pínah niijná. Páant ī wūhat pahjeh muntih, Cristo jwí yéejat jīib caanjéh át míic wūhup wut jī, Dios jwiítidih ā wēi enat pínah niijná. ⁴Nin baácboó sacerdotewā wáát jumna caá. Pánihna, Jesúsboó nin baácboó páantjeh jumna nihna, sacerdoté áta jéih

jumcan tagaá. ⁵Nin baácboó jumnit sacerdotewā nin baác'dih jumni Diofí mué'díh jeh ī teo wūhna caá. Cáacwā caán mué'díh chājna, jeáboó jumni mué' pánihni it chājap wut jī. Páant ā jumuchah, jeej'boó Moisésdih Dios áih mué' pínahdih chājat tút'nit, “Meem'díh wā naáwát pahjeh muntih wíih mué'díh, nihát caán díit'boó jumnidihbut táí yoo'bo'pdih ma chājat tút'up”, át niij'p wut jī. ⁶Obohjeéhtih, jeáboó jumni Diofí mué' nin baácboó jumni mué' chah táini ā jumna caá. Pánihna, Jesús sacerdoté jumna, ā tewat'boó nin baác'dih jumni sacerdotewā ī tewat chah caá ā jumup. Dios Moiséswādih “Yeebdíh wā wutatdih jepahnit, wājeéh ni táí jumbipna caá”, át niij' naáwáp wut yuh jī. Obohjeéhtih, jwiítidih “Jesús yeebdíh ā wun wūhat'boodíh táí jenah joinít, wājeéh ni táí jumbipna caá”, át niij' naáwáp wut jī. Queé'tdih ā naáwát'ji chah jwiítidih ā naáwát ā jumna caá. Pánihna, Jesúsboó jwiítidih táí ubni jumna, nin baácboó jumnit sacerdotewā chah wēpni ā jumna caá.

⁷Á jwíih wutatj'idih yoo'bo'pdih jéih jepahcan, cáacwā ájeéh it jéih jumcap wut jī. Á wutatj'idih jwí jéih jepahchah nihna, bíih naáwát'dih Dios áta naóhcan tagaá. ⁸Obohjeéhtih, ā wutatj'idih ī túi jepahcatdih enna, áih cáacwādih jūihna, nin pah át niij'p wut jī:

“Nin wā niiját'dih ni táí joyoó:

Túttimah, nihát wíih cáacwā,
Israel juimenádih, Judá
juimenádihbut jáap naáwát'dih
wā naóh'pina caá.

⁹Í nuowá Egipto baácboó jumnitj'idih bacanit, ded pah wājeéh ī táí jumat pínahdih queé'tdih wā naáwáp yuh jī. Obohjeéhtih, páant wā naáwát'dih ī joí cádahap jī. Páant ī cádahatdih ennit, weembát queé'tdih wā cádahap jī. Páant queé'tdih wā naáwát'ji pah jwéub naóhcan, mácah wā naóh'pina caá.

¹⁰Túttimah nihát Israel juimenádih nin pah wā naóh'pina caá: Wā

wutatdih yeebdíh wā túi náhniabipna caá. Páant wā náhniachah, ñi túi wēi jepahbipna caá. Weem ñi Maáh jumna, yeebdíh wā en daobípna caá. Yeéb wíihwā jumna, weemdíhjuh ñi uúhbhípna caá.

¹¹ Pánihna, caán láa teo wühnit dée, maáta déebut nihat weemdíh túi jéihnit mífcjeh í jumbípna caá. Pánih jéihnit jumna, det í déewádih nin pah í mífc níj bohécan níft: ‘Ded pah jwí Maáh Dios á jumatdih ma jéihyee’, í níjcaán níft.

¹² Pánihna, í yéej chájatjidih yohnit, queédih peéh chájan, caandíh chéneji wā jwúub náhnican níft”, Dios át níjíp wut jí.

(Jer 31.31-34)

¹³ Pánihna, jáap naáwátidih naóhna, á jwiíh naáwátji át cádahat tútut wut jí. Caán máa naáwátjidih jáap naáwátboó jwúub túut nūmni á jumna caá.

Dioíh mué nin baácboó jumni, jeáboó jumni

9 ¹ Dios Moisésjidih jwiíh wutna, ded pah cáacwā caandíh í weñat pínahdih át naáwáp wut jí. Nin baácidih moón caandíh í weñat pínah muedíh ded pah í chájat pínahdihbut át naáwáp wut jí. ² Caán muédih nuñúpwā chóojíh ít wāapáp wut jí.* Caán mué díftboó chéne tólih ít chájan wut jí. Í jwiíh waád juibíni tólih “Dioíh tólih”, ít níjíp wut jí. Caán tólihboó í jíi cáagat nahna át jumap wut jí.* Cáagat naabút át jumap wut jí. Caán cáagat naajíh sacerdotewā Diosdih í wühni pan naaná át jumap wut jí.*

³ Wúupni yégueh chóojíh í jáh yaíhni táahmant bíh tólih át jumap wut jí. Caán “Dios á jumap tólih”, ít níjíp wut jí.*

⁴ Caán tólihboó chej jumnidih cáagant í cáwat naá át jumap wut jí. Caán naá orojíh í chájni wut jí.* Orojíh í chájni paihbut caanjíh át jumap wut jí.* Caan páih díftna orojíh í chájni pamap át

jumap wut jí. Caan pámap díftna “maná”, í níjní át jumap wut jí.* Caan páih díftna Aaróníh íoh cajat nahbut chíih yabacni jum,* Dios á wutatdih á daác búudhni chéne jeé naanábut át jumap wut jí.* ⁵ Caan páih wāap lajni naajíh chéne ángelwā orojíh í pāp dodhni ít jwááh ñuhap wut jí. Queét ángelwā Dios caanjíh á jumatdih júetna ít chájan wut jí. Pánihna, caanjíh jumna, Dios cáacwā í yéejatdih ápi yohop wut jí.* Caán muédih bóodih páant bóojeh tigaá wā naóh jwuhup.

⁶ Caán muédíh í túi ámohat túttimah, sacerdotewā yeó jáap jumap pah jwiíh waád juibíni tólih dih waadní, Dios á wutat pah ípi chájan wut jí.*

⁷ Sacerdotewā í chah maáhjeh bíh tólihboó jópchi jumap pah bíic láa á waadát yeó jáapdihjuh ápi waadáp wut jí. Pánih waadní, í maoni nuñúp í wühni pínah meépdih caanjíh jumni paih wāapátidih ápi chíanap wut jí, caán meépdih ennit, Dios cáacwā í yéejatdih á yohat pínah níjna. Meépdih ub bejan, ápi jéih waadcáp wut jí. Diosdih uébat túut níjna, caanjéh á yéej chájatji, nihat bita judíowā í jéihca naáh yéej chájatji jíibbut meépdih át ub waad béjep wut jí.*

⁸ Páant Dios á chájatjíh Túini Espiritu nin pah jwiítidih á jéihyena caá: Moisésdih á chájat tútntni mué Dios á jumap tólihboó cáacwā ít jéih waadcáp wut jí. Sacerdotewā í chah maáhjeh caanná át jéih waadáp wut jí. Pánihna, Moisésdih á chájat tútntni mué páantjeh á jumuchah nihna, jwiít cáacwájeh Diosdih jwiíta jéih uébhcan tagaá.

⁹ Diosdih í weñat mué ded pah á jumap, caán díftboó ded pah í chájatjidihbut naóhna, jwiít buu moondíh nindíh Dios bohéna caá á chájan: Cáacwā Diosdih weñat túut níjna, nuñúpwádih mao cáo wáhna yuhna, Dios á náah yacat pah túinit ít nihcap wut jí. Pánih chájna yuhna, íih caolíh páantjeh yéejni jumna, Diosjeéh ít jéih jumcap wut jí. ¹⁰ Nin pah ípi chájan wut jí: Nuñúpdih mao cáo

* 9.2 Ex 26.1-30 * 9.2 Ex 25.31-40 * 9.2 Ex 25.23-30 * 9.3 Ex 26.31-33 * 9.4 Ex 30.1-6
 * 9.4 Ex 25.10-16 * 9.4 Ex 16.33 * 9.4 Nm 17.8-10 * 9.4 Ex 25.16; Dt 10.3-5
 * 9.5 Ex 25.18-22 * 9.6 Nm 18.2-6 * 9.7 Lv 16.2-34

wūh, jeémp, babh, íih b́acahnadih chocna, Moisés ā wutatji pah Diosdih ípí weñep wut yuh jī. Obohjeéhtih, caán wutat pah chájna yuhna, ī téútt nuumát déedih queétdih át teo wáaccap wut jī. Pánihna, Dios jáap bohéatdih ā naáwát túttimah, jon játih bóo wutatboó dedé pínah nihcan caá.

¹¹Obohjeéhtih, jwiítidih túi chájat téútt niijná, Cristoboó sacerdotewā ī chah maáh yoobát jumnit, átát jūúwúp wut jī. Pánih maáh jumna, jeáboó jumni Diosdih weñat muú yoobátidih át waadáp wut jī. Caán jeáboó jumni muú nin baácboó cáacwā ī chájni muú chah táini ā jumna caá. ¹²Cristo Dios ā jumupboó cabra meépdih, jwi meépdih Diosdih wúhat téútt niijná, át ub waadcáp wut jī. Obohjeéhtih, bífc láajeh jwiítidih wun wúhna, áih meép panihnidihjeh át ub waadáp wut jī. Pánih ub waadnít, jwí yéejatdih ā yohochah, jwiítboó páantjeh Diosjeéh jwí jumnipna caá. ¹³Dios Moisésdih ā wutatjiboó “Wunnitdih ñi chūúúchah, níih b́acahdih quei pánihni ā naácna caá”, át niijp wut jī. Pánihna, íih b́acah quei pánihnidih chocat téútt niijná, cabra meép, jwi meép,* jwiwáidih ī cáwatji jóóhjhíhbut* sacerdotewā queétdih ípí choj jáhanap wut jī. ¹⁴Páant ī chájachah yuhna, queétdih át téi teo wáaccap wut jī. Obohjeéhtih, Cristo wunna, áih meépboodíh ā yoh wúhuchah, jwiítidih búdí ā teo wáacna caá. Caán yéejat wihcanni jumna, cruzboó wunna, Táini Espíritu páantjeh jumni ā teo wáacatjīh, caanjéh áih b́acahdih Diosdih át wúhup wut jī. Pánih chájna, jwí yéejatdih yohnit, iiguípna jwí bejat déejidih át téi ubup wut jī. Páant ā téi ubnit jumna, “Yéejat peéh weemdíh wihcan caá”, jwí níj jéihna caá. Pánih jumna, Dios, páantjeh jumni ā náahat pahjeh chájnit jwí jumna caá.

Jáap naáwát

¹⁵Moisés ā wutatjidih jepahna yuhna, ī yéejat peéh queétdih páantjeh ā jumuchah, cáacwā Diosjeéh ít jéih

jumcap wut jī. Páant ī jumuchah, nin jáap naáwátidih naóhnit, “Cristoboó ā wun wúhatjīhjih cáacwáidih wájeéh wá téi jumat téúttipna caá”, Dios át niijp wut jī. Páant ā niijátji pah, ī yéejatdih yohnit, ā ñífonitdih téi ubat téútt niijná, Cristo át wun wúhup jī. Páant ā téi ubuchah, páantjeh ájeéh jwiít áihwā jwí téi jumnipna caá. Pánih jumna, áihwáidih Dios ā wúhat pínahdih jwí bíbohípnna caá.

¹⁶⁻¹⁷Cáac ā wunat pínah játih, ā déewáidih ā wúhat pínahdih ápi daác jwejna caá. Obohjeéhtih, ā buud jwúhchah, áih bíf déedih ā déewā ī jéih ub jwúhcan caá. Á wunat pínah játih ā daác jwejni núo dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, ā wunat túttimah, ā daacátji pahjeh áih bíf déejidih ī ubbipna caá. ¹⁸Páant ā wuncach, caán núo dedé pínah ā nihcat pahjeh muntih, nuñúpdih ī maocah, Dios Moisésdih ā niijátjibut dedé pínah áta nihcan tagaá.

¹⁹Dios ā wutatdih Moisésji nihát áih cáacwáidih át naóh beedánap wut jī. Pánih naóh péanit, jwi meép, cabra meépdih mahjīh át widip wut jī. Túttimah, oveja yoócdih ī dūuani, hisopo wútt jumni ylíp bíicdih nah chéonit, át taj báahanap wut jī. Pánih taj báahanit, Dios ā wutatdih ā daacni tólihdih, nihát cáacwáidihbut át choj jáhanap wut jī. ²⁰Pánih choj jáhanit, nin pah Moisés queétdih át niijp wut jī: “Dios nin ā wutatjidih jwiítidih ā jepahat téúttup jī, ájeéh jwí téi jumat pínah niijná. Pánihna, caán meépdih enna, ā naáwát yoobópdih ā jummatdih jwí jéihna caá”, át niijp wut jī.* ²¹Túttimah, caán tólihdih cáacwáidihbut ā choj jáhaat pahjeh muntih, Diosdih ī weñat pínah muudíh, nihát caán díttboó jumnidihbut át choj jáhanap wut jī.* ²²Páant tigaá, Dios ā wutat pah, meépdih yoh wúhat caá náahap, cáacwā ī yéejatdih ā yohat pínah niijná. Biquí lánajeh cáacdh quei pánihni ā jumuchah, meépdih yoh wúhcan, mahjīhjih chocat pínahdih Dios át wutat wut jī. Meép panihnijih

* 9.13 Lv 16.15-16 * 9.13 Nm 19.9,17-19 * 9.19-20 Ex 24.6-8; Zac 9.11; Mt 26.28
* 9.21 Lv 8.15

choccannidih, Dios cáaquíh yéejatdih á quíib bæudcán níit.* ²³Pánihna, nin baácboó jumni Diosdih í weñat muú, nihat caán díitboó jum nibut quei wíhcanni panihni á jumat pínah niijná, nuñúp meépdih yoh wúhat ápi náahap wut jí. Moiséswá caán muúdh jeáboó jumni muú pánihni ít chájap wut jí. Jeáboó jumni muú Diosí muú yoobat á jumuchah, chah túini meép panihnidih yohat caá náahap.

Cristo bíic láajeh á wun wúhat

²⁴Nin baác dih bóo Diosdih í weñat muú cáacwá í chájnidih Cristo át waadcáp wut jí. Caán muúdh waadcánjeh, yoo bópdih jeáboó át bejep wut jí, Dios á jumupboó jwiít dih wúbat túit niijná. ²⁵Nin baác dih moón sacerdotewá í maáta jópchi jummat pah Diosdih weñat túit niijná, á jumni tólihboó nuñúp meépdih ípi ub waadáp wut jí. Obohjeéhtih, Cristo bíic láajeh wunna, áih meép panihnidih Dios á jummat tólih yoo batboó át ub waadáp wut jí.

²⁶Cristo dawá láa waadná nihna, nin baác dih Dios á chájat túttimah, nihat cáacwá jwí yéej chájatjí jíib, dawá láa caandíh wun wúhat áta náah tagaá. Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapna jwí yéejatdih yohat túit niijná, nin baácboó bíic láajeh cáac jummit, át wun wúhup wut jí. ²⁷Nihat cáacwá bíic láajeh jwí wunna caá. Páant jwí wunat túttimah, túinitdih, yeejépwádhíbut Dios á ñíobipna caá, yeejépwádhíh peéh chájat túit niijná. ²⁸Bíic láajeh jwí wunat pah, dawá cáacwá jwí yéejatdih yohat túit niijná, Cristobut bíic láajeh át wun wúhup wut jí. Túttimah, á jwúub dei júóhípná caá, páant muntih. Pánih jwúub dei júóhínt, jwí yéejatdih yohat túit niijná, á jwúub wun wúhcan níit. Obohjeéhtih, jwiít caandíh wéi páinitdih wúdhíh á júóhípná caá, páantjeh á pehbóo Diosjeéh jwí jummat pínah niijná.*

Máa naáwát á teo wáacat

10 ¹Cristofíh dooná túini yoo bat á jumna caá. Obohjeéhtih, Moisés á wutatjí túini pah jumna yuhna, bíic

yoo bó nihcan caá. Caán wutatdih jepahnit, yeó jáap jummat pah, nihat jópchina nuñúpwádhíh mao cáo wúhna, Diosdih ípi weñep wut yuh jí. Obohjeéhtih, pánih chájna yuhna, cáacwá í yéejatdih í jéih yoh beedácan caá. ²Í jéih yoh beedána nihna, bíic láajeh Diosdih pánih wúhínt, “Bæu yéejat peéh jwiít dih á wihcan caá”, íta níj jenah joi tágaá. Pánih jenah joiná, nuñúpwádhíh mao cáo wúhatdih íta cádah tagaá. ³Obohjeéhtih, jópchi jummat pah nuñúpwádhíh mao cáo wúhna, cáacwá í yéejatdih í jéih quíib bæudcán caá. ⁴Pánihna, jiwí meépdih, cabra meépdíh jeh Diosdih jwí wúhuchah yuhna, jwí yéej chájatdih áta yoh beedácan tagaá.

Cristo á wun wúhat

⁵Páant yoo bópdih á jumuchah, Cristo nin baácboó á cáac jummat pínah játíhíbt nin pah Diosdih át níijíp wut jí:

“Cáacwá nuñúpwádhíh mao cáo wúhna, trigo ojdhíbut í wúhatdih ma náahcan caá. Pánih náahcan, con baácboó ma cáac jummat tútuchah, ma chájni bácah meemdhíh weñani pínah á jumbipna caá.

⁶Cáacwá í yéejatdih ma yohat pínah niijná, nuñúpwádhíh í mao cáo wúhuchah, ma wéi encan caá.

⁷Páant ma wéi encatdih jéihínt, ninboó jumna, ma náahat pah chájadíh wá bejbipna caá. Páant ma naáwát dih naóh yapani á níj daacáp jí”, Cristo á ípídhíh át níijíp wut jí. (Sal 40.6-8)

⁸“Cáacwá nuñúpdíh í mao cáo wúhat pínah, trigo ojdhíbut í wúhat pínahdih queétdíh ma náahcap jí. Páant í wúhuchah yuhna, ma wéi encap jí”, Cristo át jwíh níj naáwáp wut jí. Moisés páant queétdíh á chájat tútuchah yuhna, caandíh Dios át wéi encap wut jí. ⁹Páant níj péanit, nin pah át jwúub níijíp wut jí: “Meém ma náahat pah chájadíh wá bejbipna caá”, át níijíp wut jí. Páant á níjíchah, nin pah jwí jéihna

* 9.22 Lv 17.11 * 9.28 Is 53.12

caá: Jon játih nuñápwádhí ī mao cáo wūhatjidih cádahat tātutnit, bífh bohéatboodíh Dios naóhna át chājap wut jī. ¹⁰Pánihna, Jesucristo ā íp ā náahat pah wun wáhnit, jwiít cáacwā jwí yéejatdih át yoh wūhup wut jī. Bífc láajeh wūna, áih bácahdih át wūhup wut jī, jwiít áihwā Diosjeéh páantjeh jwí jumat pínah niijná.

¹¹Nihat sacerdotewā yeó jáap jumat pah Diosdih weñat muúboó teonit, nuñápwádhí ípí mao cáo wūhna caá. Obohjeéhtih, páant ī mao cáo wūhna yuhna, cáacwā ī yéejatdih ī jéih yoh beedácan caá.* ¹²Obohjeéhtih, jwí yéejatjī jīb Cristoboó bífc láajeh wun wūhna, jwí yéejatdih át tūi yoh beedánap wut jī. Pánih yoh beedá péanit, ā íp pebhna péuh laab béjnit, ā jéhyepmant bóo búwámant, át chúudup wut jī. ¹³Caanná chúudnit, caandíh enfhcannitdih ā íp ā yap yohat pínahdih ā páina caá.* ¹⁴Pánihna, bífc láajeh wun wūhnit, Diosíhwā ī yéejatdih át yohop wut jī, yéejat wíhcannitjeh páantjeh ī jumat pínah niijná.

¹⁵Caán yoobópdih ā jummatdih naóhna, Dios naáwátidih naóh yapanidih Túini Espírituboó nin pah át níj daacát tātutap taji:

¹⁶“Nin pah Dios ā niijp be: ‘Táttimah bóo láa nihat cáacwádhí nin pah wā níj naóhbična caá: ‘Wā wutatdih yeebdíh wā náhnianachah, wéinit ní jepahbična caá.

¹⁷Ni yéej chājatdih wā jwúub náhnican níit”, wā niijbična caá,’ Dios ā niijná caá”, át níj daacát tātutap taji. (Jer 31.33-34)

¹⁸Pánihna, jwí yéej chājatdih ā yohochah, jwí yéejat jīb sacerdotewā nuñápdih ī jwúub mao cáo wūhatdih jwí náahcan caá.

Úmcanjeh, Diosdih jwí jéih úbát

¹⁹Wā déewā panihnitá, Jesúsboó wun wūhna, áih meépdih ā yohochah,

jwiítboó úmcanjeh, Dios pebhna waadnit pah, caandíh jwí jéih úbhnna caá. ²⁰Pánihna, nin baácdih moón sacerdotewā ī maata ípí chājatjī búu láa jwiítidih dedé pínah nihcan caá. Cristoboó jwí yéej chājatjī jīb ā wun wūhuchah, caán tólihdih jáh yaíhni chóodih ā yeo dei bejehchah,* jáap namá panihnidih át chājap wut jī, Dios ā jumapna jwí tūi waadát pínah niijná.* ²¹Pánihna, jwiítboó Diosíh muu panihnit jwí jumuchah, jeáboó jumna, jwiítidih úbhn wūhni Cristo chah wéjni sacerdoté ā jumna caá. ²²Páant ā jummatdih jéihna, úmcanjeh, caandíh tūi jenah joiná, Dios pebhna waadnit, caandíh jwí úbát dée caá. “Cristo weemdhí wun wūhna, wā yéejatdih ā yohochah, búu yéejat jīb weemdhí wíhcan caá”, jwí níj jéihna caá. Pánih jenah jói cádahcan, mahjīh jwí chocat pah, quei wíhcannit panihnit jwí jumat dée caá.* ²³“Yeebdíh wā tūi úbbična caá”, ā niijátjī pah ā chājbipna caá. Páant ā chājat pínahdih tūi jéihnit, bitadihbú caandíh jwíípí naóhna caá. Caandíh jwí tūi náhniat dée caá. ²⁴Pánih náhnit, jwíjeéh jumnitdih oina, teo wáacnit, nihat bíicdhí jwí tūi jumat dée caá. ²⁵Diosdih weñat tātut niijná, jwí míic wáacat dée caá. Bitá ī míic wáacatdih cádahna caá ī chājap. Páant ī cádahachah yuhna, jwiítboó jwí cádahca boj jīfh. Nin baácbóo jwí Maáh ā jwúub dei júúwát pínah bahnijeh ā judhna caá. Caandíh jéihna, jwiít áihwā búdí jwí míic weña jīfh.

²⁶Yoobópdih jumni naáwátidih jwí jéihna yuhna, “Wā náahat pah wā chājbipna caá”, jwúub níj jenah joinít, jwí yéej chājachah, Dios jwí yéejatdih ā yohcan níit. ²⁷Páant jwí chājachah, ā tobohna caá. Nihat Diosdih enfhcannitdih peéh chājnit, iiguípnā ā bejat tātutbična caá. Pánihna, caandíh cádahnit, jwúub yéej chājnitdihbú bíic yoobó ā peéh chājbipna caá. Páant ā peéh chājat pínah búdí úm náah jumni caá.* ²⁸Moisés ā wutatjidih ded ā yap yohochah, judíowā ī maata caán yap yohnidih ípí peéh chājap

* 10.11 Ex 29.38 * 10.12-13 Sal 110.1 * 10.20 Mt 27.51; Mr 15.38; Lc 23.45
* 10.20 Jn 14.6 * 10.22 Lv 8.30; Ez 36.25 * 10.27 Is 26.11

wut jī. Ā yéej chājachah ennitji, biíc peihcannit caandíh ī naóh yacachah, ī naáwát yoobópdih ā jumatdih ít jéihyep wut jī. Pánih jéihnit, jígah encanjeh, caandíh ípí mao yohop wut jī. Biíc peihcannit wihcah, chénewā caandíh ī naóh yacachah, ípí peéh chājap wut jī.*

²⁹Páant ī peéh chājat chah, Dios ā wūúhdih enihcannitboodih ā peéh chāj bipna caá. Cristo wun wāhna, áih meépdih ā yoh wūhchah, Dios jwí yéejatdih ā yohna caá. Páant ā yohat pínahdih jwíútdih át naáwáp wut jī. Oboghjeéhtih, det yéejatdih yohnit jumna yuhna, túttimah caandíh yap yohna, jwáub yéej chājnit, “Jesúh meép oboh jumni ā jumna caá”, ī níj jengah joiná caá. Páant níj jengah joinát, queétdih oini Túini Espíritudih yeejép naóhna caá ī chājap. Páant ī chājachah ennit, Dios queétdih búdí ā peéh chāj bipna caá.*

³⁰“Det ī yéej chājatji jīb weém caá wā peéh chāj bip. Wíhwā jumna yuhna, yeejép ī chājachah, queétdih wā peéh chāj bipna caá”, át níj jip wut jī.* “Yoobópdih tigaá Dios páant níj naóhni ā jumna”, jwí níj jéihna caá. ³¹Pánihna, Dios chah wēpni ā jumchah, yéej chājnitdih ā peéh chājat pínah úum náah jumni caá.

³²Játih ded pah ní jumatjidih ní túi náhninaá. Túini doonádih joiná, jwíh jepahnit, dawá láa búdí yeejép yapna yuhna, Jesús dih níit cádahcap tají. ³³Biquí láana cáacwā ī enechah, bita yeebdíh yeejép naóhnit, yeejép ít chājap tají. Bífh láa bita Jesúhwádh yeejép ī chājachah enna, yeejép yapnitdih níit jígah en teo wáacap tají. ³⁴Bitadih nemat muéboó ī nemechah ennit, yeebbút níit jígahap tají. Níih bíí déedih ī dúuc wáyachah yuhna, jígahcanjeh, “Á túina caá”, níit níj jip tají. “Nin baácdih bóo chah túini jeáboó wā bíbohát pínah páantjeh ā jumna caá”, níj jéihna, ī dúuc wáyachah yuhna, níit weñep tají. ³⁵Pánihna, úumcanjeh, Diosdih ní túi jengah jóí cádahca bojóo. Páant ní cádahcat jīb, yeebdíh ā túi chāj bipna caá. ³⁶Yeejép yapna yuhna,

Dios ā náahat pah ní chāj cádahca bojóo. Páant ní chāj cádahcah, “Wíhwádh wā pehbboó wā túi jumát túut bipna caá”, Dios ā níj jítji pah, yeebdíh ā túi chāj bipna caá. ³⁷Nin pah Dios naáwát dih naóh yapani át níj daacáp tají:

“Wā wahni ā juibíát pínah bahnitjeh ā júdhna caá.

³⁸Pánihna, wíhwā, wā náahat pah chājnit, wā wahnidih túi jengah joinít, ī túi jumbipna caá. Oboghjeéhtih, caandíh ī cádahachah, queétdih wā wēi encan níit’, Dios ā níj jíná caá”, át níj daacáp tají. (Hab 2.3-4)

³⁹Oboghjeéhtih, jwíútdih Diosdih cádahcan, iiguípna bejnit pínah nihcan caá. Caandíh túi jengah joinít jumna, páantjeh ájeéh jwí jumbipna caá.

Diosdih túi jengah joyát

11 ¹Nin pah Diosdih túi jengah joyát ā jumna caá: Diosdih túi jengah joiná, jwíútdih ā túi chājat pínahdih jwí túi jéihna caá. Á níj jítji pahjeh ā chāj jwuhcah yuhna, “Á níj jítji pah yoobópdih ā chāj bipna caá”, jwí níj jéihna caá. Páant ā chājat pínahdih encan yuhna, “Yoobópdih páant ā chāj bipna caá”, jwí níj jengah joiná caá. ²Páant ī túi jengah joyódh ennit, Dios jon játih moondíh át túi wēi enep wut jī.

³Diosdih túi jengah joinít, nin pah jwí jéihna caá: Dios ā naáwát wēpatjéh níhatdih át chājap tají. Pánihna, jwí enca naáhjidih níhat bæw jwí enni pínahdih át jígohanap wut jī.*

⁴Abeljiboó Diosdih túi jengah joiní jumna, ovejadih mao cáo wūhnit, caandíh át weñep wut jī. Oboghjeéhtih, ā úud jeñé Caín ā momatji quehedihjeh Diosdih níit wūhup wut jī. Pánihna, Dios Abel ā wūhni boodih chah át wēi enep wut jī. Pánih wēi enna, “Weemdíh túi jengah joinít, Abel túini ā jumna caá”, át níj jip wut jī. Caán ā wunat túttimah yuhna, ā túi jengah joyátjidih bohénit, ded pah jwíútdih jwí túi jengah joyát pínahdih jwí jéihna caá.*

* 10.28 Dt 17.6; 19.15 * 10.29 Ex 24.8; He 13.20 * 10.30 Dt 32.35-36; Ro 12.19

* 11.3 Gn 1.1; Sal 33.6,9; Jn 1.3 * 11.4 Gn 4.3-10

⁵Enocboó Diosdih túi jenah joiní ā jumuchah, Dios caandíh át wēi enep wut jī. Pánih wēi ennit, ā wuncat pínah niijná, nihat bácahjuh Dios jeáboó caandíh át ʔb bejep wut jī. Páant ā ʔb bejat táttimah, cáacwā caandíh ít jéih bid jucácap wut jī.* ⁶Páant ā yapatjidih jenah joinít, “Diosdih túi jenah joicán, caandíh jwí jéih weñacan caá”, jwí niij jéihna caá. Ded caandíh bidniboó “Dios ā jumna caá. Pánihna, caandíh wā túi bidichah, weemdíh ā túi chájbipna caá”, niij jenah joyát caá náahap.

⁷Noéjiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ded pah ā chājat pínahdih ā naáwáchah, át túi jepahap wut jī. Pánih jepahnit, ájeéh bóli, ā weh, ā weh áana yaádh bícdih pobyitdih túi yapat túut niijná, bádí jááj chóodih át chājav wut jī. Pánih túi jenah joiná, nihat bita yeejép í chájachah enna, queétdih át pej jumcap wut jī. Pánihna, Diosdih ā túi jenah joyóchah, “Caán táini ā jumna caá”, Dios át niij enep wut jī.*

⁸Abrahamjiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, Dios ā wēhni pínah baácoó ā bejat túutuchah joinít, át jepahap wut jī. Caandíh jepahnit, ā jumni baácmant bejna, ā jéihca naáh baácna át juibínap wut jī.* ⁹Páant ā juibínachah, “Nin baácdih yeedíh wā wūhbična caá”, Dios ā niijíchah joinít, caán baácdih át chāwáp wut jī. Caandíh, ā wūúh Isaacdih, ā juima Jacobdihbut “Nin baácdih yeedíh wā wūhbična caá”, Dios át niij naáwáp wut jī. Queét caán baácdih moón nihcan yuhna, Diosdih túi jenah joinít jumna, nuñéup chóonadih yáuh taj cáagni muñadádh chājnit, caánboó ít jumup wut jī.* ¹⁰Pánih jumna yuhna, caanjíh ā jum jwuhat pínahdihjuh Abraham át jéihyep wut jī. Jeáboó jumni tútchina ā bejat pínahboodíh wēi páina át chājav wut jī. Caán táthci Diosboó ā jenah joyát pah chājni ā jumuchah, buúdcán, páantjuh ā jumbipna caá.*

¹¹Abraham behe, ájeéh bóli Sarabut beh wili, weh whcannit ít jumup wut jī.

Queét chénat pah behnit jumna yuhna, Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, Dios ā teo wáacatjíh ít weh jumup wut jī. “Dios ā niijátji pah ā chájbipna caá”, Abraham ā niij jenah joyát júb, Sara mit weh jumup wut jī. Pánihna, Abraham behe jumna yuhna, ā wūúhdih át enep wut jī.* ¹²Abrahamji wanni dée ā jumuchah yuhna, ā juimená dawá ít cáac poonap wut jī. Cúiwádh, óondihbut jwí jéih jenah encat pah ā juimenádihbut jwí jéih jenah en bujúacan caá.*

¹³Queét nihat Diosdih túi jenah joinít, ít buúdep wut jī. “Yeebdíh caán baácdih wā wūhbična caá”, Dios queétdih ā niijníji baácdih juibícanjuh, ít wunup wut jī. Caán baácdih queétjuh bíbohcan yuhna, Dios ā niijátji pah, táttimah í juimená í bíbohat pínahdih ít jéihyep wut jī. Pánih jéihnit, ít weñep wut jī. Pánihna, “Nin baácdih jibnitjuh jwí jumna caá”, ít niijíp wut jī.* ¹⁴Páant niijná, bíh baácdih í bidatjidih jwí jéihna caá. ¹⁵Pánih bidnit, í jwíh jumni baácna jwúub bejínna nihna, íta jéih jwúub bej tagaá. Pánihna, “Bíh baácdih jwí bidna caá”, niijná, jon játih í cádahni baácdih niijná ít chájav wut jī. ¹⁶Obohjeéhtih, chah táini baácoodíh bidna ít chājav wut jī. Caán í bidni baác jeáboó caá ā jumup. Caánboó íh tútchi pínahdih Dios átát ámoh péanap wut jī. Pánihna, “Dios jwí Maáh caá”, í niijíchah joinít, át tíccap wut jī.

¹⁷⁻¹⁸Táttimah, Dios Abrahamdih ā wūúh Isaacdih át mao cáo wūhat túutup wut jī. “¿Yoobópdih níit weemdíh ā túi jenah joi?” niijná, páant át wutup wut jī. Pánihna, Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, ā niiját pah át chājav wut jī. “Ma wūúh Isaacjíh ma juimenádih wā cáac pooabipna caá”,* Dios ā niijátjidih náhnina yuhna, Abraham caandíhjuh mawat túut át chājav wut jī.* ¹⁹“Wā wūúh Isaacdih wā mao wūhuchah, Dios caandíh ā jéih boobipna caá”, Abraham át niij jenah joyóp wut jī. Páant ā mawat túut chájachahjuh, Dios caandíh át

* 11.5 Gn 5.21-24 * 11.7 Gn 6.13-22 * 11.8 Gn 12.1-5 * 11.9 Gn 35.27 * 11.10 He 13.14
 * 11.11 Gn 17.19; 18.11-14; 21.2; Ro 4.17-22 * 11.12 Gn 15.5; 22.17; 32.12 * 11.13 Gn 23.4;
 1Cr 29.15; Sal 39.12 * 11.17-18 Gn 21.12 * 11.17-18 Gn 22.1-14

cádahat tútup wut jī. Páant ā mawíhni jwúb báadhni pah caandíh ā enechah, ā wúúh ājeéh át jwúb jumup wut jī.*

²⁰Pánihat túttimah, Isaacboó Diosdih táí jenah joiní jumna, ā weh Jacob, Esaúdihtubt “Túttimah, Dios meemdíh búdí ā túi chāja naáh”, át niijíp wut jī.*

²¹Pánihat túttimah, Jacobboó, Diosdih táí jenah joiní jumna, ā wunat pínah játihbit áih wúat nahjīh too caj ñehnit, Diosdih át weñep wut jī. Pánih wéinit, ā wúúh José ā weh chénat pahdíh “Meemdíh Dios búdí ā túi chājipna caá”, át niijíp wut jī.*

²²Túttimah, Joséboó, Diosdih táí jenah joiní jumna, ā wunat pínah játih judíowā Egipto baácboó jumnitji ī bejat pínahdih át naawáp wut jī. Pánih naóhnit, ā juménā pínah áih bácahjidih ī ub bejat pínahdih át wutup wut jī.*

²³Túttimah, Moisés mánaboó Diosdih táí jenah joinít jumna, ā cáac jumuchah, caandíh bíic peihcanni widh īt bih bíbohoh wut jī. Túinibit ā jumuchah ennit, caandíh īt bihip wut jī.* Caán baácđih moón ī maáhđih úmcanjeh, judíowā ī wehđih ā mawat tútuchah, īt jepahcap wut jī.*

²⁴Túttimah, Egipto baácđih moón ī maáh ñum Moisésđih mit behanap wut jī. Páant mijeéh behna yuhna, Diosdih táí jenah joiní jumna, “Caánt mi wúúh caá”, ī niijátđih át náahcap wut jī.*

²⁵Caandíh behanah mi déewāboó wéinit, yeejép ī chājachah enna yuhna, át chājíhcap wut jī. Pánih chājcan, Diohwa bícđih yeejép át yapat wut jī.

²⁶Dios ā wahni pínah Cristodih cáacwā yeejép ī chājat pínah pah Moiséswādihtubt Egiptodih moón yeejép īt chājap wut jī. Pánihna, niहत Egiptodih moón búdí jíib jumnidih ī bíbohohatđih náahcanjeh, Diohwa bícđih ā jumat jíib bita yeejép īt dehaw pínahdih át ñiwip wut jī. Túttimah, ā táí chājat jíib, Dios caandíh ā táí chājat

pínahđih jenah joí waawána, yeejép ā yapat pínahđih át ñiwip wut jī.

²⁷Diosdih táí jenah joiní jumna, Egipto baácđih moón ī maáh ā jíjichah yuhna, caandíh úmcanjeh, caán baácmant át bejep wut jī. Dios jígohcanni ā jumuchah yuhna, jígohndih ā enat pah ā wutatđih Moisés át jepah cáahcap wut jī.*

²⁸Moisés caandíh táí jenah joiní jumna, judíowāđih Dios ā táí ubat pínahđih át jéihyep wut jī. Pánih jéihna, Dios ā wutat pahjeh queét judíowāđih íih jécnadih oveja wúúh meépjh át ñānat tútup wut jī. Páant ī ñānatđih ennit, Dios niहत ī jwíih túhnditđih ā mawat tútnti ángelboó judíowā ī jwíih túhnditboodíh át maocap wut jī. Caán oveja wúúhđih mao péanit, Moisés ā wutat pahjeh, ī jumap yoobó īt jeémép wut jī. Caán jeémát, Pascua ī niijní, bícđih ī jwíih jeémp láa át jumap wut jī.*

²⁹Túttimah, Diosdih táí jenah joinít jumna, “Muj Mac Dæni”, ī niijní mujđih, mah wíhcanni namáđih judíowā īt cháh bejep wut jī. Obohjeéhtih, Egiptodih moón queéđđih ñun bójnit, muj ā jwúb dæj yóh lajachah, īt chíic wun beedép wut jī.*

³⁰Pánihat túttimah, Diosdih táí jenah joinít jumna, judíowā Jericó tútchidih bóo búdí wáihyat júdu yehmant ī páud bejep wut jī. Siete yeó jáap pohba caán tútchidih īt páudup wut jī. Páant bóo yeó jáap ī páudat túttimah, caán wáihyat júdu át boto jéen bejep wut jī.*

³¹Diosdih táí jenah joiníh jumna, Jericó tútchidih bólo deoh nah jumnih, Rahab wát jumnih, judíowā en waóhnditđih wéi jwááhñit, mit teo wáacap wut jī. Páant mi teo wáacatji jíib, caán tútchidih moón Diosdih yap yohnditđih maonit, judíowā caántboodíh īt maocap wut jī.*

³²Bitā Diosdih táí jenah joinítđih naáwhna yuhna, queét dawā ī jumuchah, wā jéih naóh daác beedácan caá. Gedeón,* Barac,* Sansón,* Jefeé,* David,*

* 11.19 Gn 22.13 * 11.20 Gn 27.27-29,39-40 * 11.21 Gn 47.31—48.20

* 11.22 Gn 50.24-25; Ex 13.19 * 11.23 Ex 2.2 * 11.23 Ex 1.22 * 11.24 Ex 2.10-12

* 11.27 Ex 2.15 * 11.28 Ex 12.21-30 * 11.29 Ex 14.21-31 * 11.30 Jos 6.12-21

* 11.31 Jos 2.1-21; 6.22-25 * 11.32 Jue 6.11—8.32 * 11.32 Jue 4.6—5.31

* 11.32 Jue 13.2—16.31 * 11.32 Jue 11.1—12.7 * 11.32 1S 16.1—1R 2.11

Samuel,* Dios naáwátidih naóh yapanitbut, nihat íih doonádih wá naáwíhna yuh caá. Obohjeéhtih, queétdih wá naóh daaccan niít. ³³Diosdih túi jenah joinít jumna, biquína bíih baácdih moondíh míc maona, it yap yohop wut jī. Bitá íih cáacwádih táinijeh it wutap wut jī. Páant Diosdih í túi jenah joyóchah, “Yeebdíh wá teo wáacipna caá”, ā niijátji pah queétdih át teo wáacap wut jī. Bitá túi jenah joinít jumna, jiwá queétdih í jeémíhichah yuhna, Dios íih jacnadih át nemep wut jī.* ³⁴Bitá túi jenah joinít jumna, búdí ígátboó jumna yuhna, it íigcáp wut jī.* Bitá túi jenah joinít jumna, queétdih í mao yohíhichah yuhna, it jwei béjep wut jī. Bitá wēpcannitji jumna yuhna, Diosdih túi jenah joiná, wēpépwá it jumap wut jī. Pánih jumnit, bíih baácmant jūóhñit queétdih eníhcannit soldadowádih míc maonit, it yap yohop wut jī. ³⁵Biquína yaádh Diosdih í túi jenah joyát jíib, í déewá wanah bejniitjidih Dios át booa wūhap wut jī.*

Obohjeéhtih, bita Dioíhwá í jumát jíib, queétdih teonit, búdí yeejép it chájap wut jī. “Diosdih ma cádahachah, jwí watbipna caá”, queétdih it niijáp wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant í niijíhichah yuhna, jeáboó chah táini pehbhoó í bejat pínahdih náahna, it jepahcap wut jī. Páant í jepahcat jíib, queétdih yeejép í chájachah, it wunap wut jī. ³⁶Bitá Diosdih túi jenah joinítidih yeejép deohñit, búdí it puñap wut jī.* Bitadih cheonit, nemat muúboó it nemep wut jī.* ³⁷Bitadih jeejéh yohñit, it mawap wut jī.* Bitadih íih bácahdih tac yoób it bóodop wut jī. Bitadih íibat naajíh it mawap wut jī.* Bitá moh yéejnit jumna, oveja chóo, cabra chóodihjeh it dawáp wut jī. Queétdih nñunnít, bita búdí yeejép it chájap wut jī. ³⁸Queét chah táinit jumna, nin baácdih moón yeejép wá bíicdih jumnit pínah it nihcap wut jī. Queét Diosdih túi jenah joinítboodíh cáacwá í náahcah, muá wihcapboó, jeéboobút ípí

jib bejep wut jī. Pánih jib bejnit, jeé ítboó, baácboó jumni ítboobút ípí úwup wut jī.

³⁹Queét nihat caandíh túi jenah joinítidih Dios búdí át wēi enep wut jī. Pánih túi jenah joinít jumna yuhna, “Yeebdíh chah táini baácdih wá wūhbipna caá”, Dios ā niijníji baácdih it juibí jwahcap wut jī. ⁴⁰Páant niij naóhna, nin pah Dios niij jenah joiná át chájap wut jī: “Queét wíihwá, táttimah jumnit wíihwábút wá pebhna í juyúchah, queét nihat bíicdih táinit yoobát wá jumát téutbipna caá”, át niij jenah joyóp wut jī. Pánih jenah joiná, játih ā chájatji chah táini jwiítidih ā chájipna caá.

Jesúsdih túi jenah joí cádahca boj jíih

12 ¹Queét wá naóhñit dawá Diosdih túi jenah joí cádahcannit í jumátjidih jéihñit, yéej cháj cádahñit, jwiítbut Jesúsdih jwí túi jenah joí cádahca bojat dée caá. Nin pah caá jumát náahap: Náoni ā túi náwíhichah yuhna, chodópdih deo béjna, ā jéih wēp náocan caá. Yégueh wūpñidih duoná, ā túi jéih náocan caá. Páant ā jumát pah Diosdih jwí túi jepahíhna yuhna, jwí weñat pínahdihjeh chájna, caandíh jwí túi jéih jepahcan caá. Pánihna, jwí yéej chájatjidih cádahat caá náahap. Chah wēp náoniboó ā túi péaat pahjeh, jwiítbut Dios ā náah yacat pah jwí cháj cádahca bojat dée caá. ²Jesúsdihjeh jwí túi náhni jíih. Caanjéh Diosdih túi jenah joí waóhni jumna, jwiítidih túi jenah joyát téutnibút ā jumna caá. Pánihna, caandíh jwí túi jenah joí cádahcat pínah niijná, jwiítidih ā teo wáacna caá. Cruzboó wunna yuhna, ā ípidih át túi jenah joí cádahcap wut jī. Cruzboó wunat tíic náah jumni ā jumuchah yuhna, ā ípí ā jumapboó ā weñat pínahdih jéihna, tíiccanjeh, cruzboó át wunap wut jī. Pánihna, buú chah maáh jumna, Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā chúudna caá.*

* 11.32 1S 1.1—25.1 * 11.33 Dn 6 * 11.34 Dn 3 * 11.35 1R 17.17-24; 2R 4.25-37

* 11.36 Jer 20.2; 37.15 * 11.36 1R 22.26-27; 2Cr 18.25-26; Jer 20.2; 37.15; 38.6

* 11.37 2Cr 24.21 * 11.37 Jer 26.23 * 12.2 Fil 2.6-11; He 2.9

³Jesúsdiñ enñcannit caandíñ búdí yeejép í chājachah yuhna, Dios ā náah yacat pah át cádahcap wut jí. Páant ā cádahcatjidih ñi túi náhninaá, yeebdíñbut yeejép í chājachah yuhna, bíc yoobó cádahcat túut niijná. ⁴Bitá yeebdíñ túbit yeejép chājna yuhna, ít mao yohcap taga. Obohjeéhtih, Jesúsboodíñ ít mao yohop wut jí. Páant yeejép ā yapatjidih náhninit, yeebdíñ yeejép í chājachah yuhna, caandíñ ñi cádahca bojoó. ⁵Dios yeéb ā wehdih ā naáwátjidih ŷni qufíb búúđ níít? Yeejép ñi yapat pínahdih ā naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp taji:

“Wúuhá, yeejép yapna yuhna, ma íjca bojoó. Páant yeejép ma yapachah, weém, ma Maáh, meemdíñ bohéna caá wā chājap. Páñih bohénit, wā túut nuumát túutachah, ma joyáh bojca bojoó. Páant wā wutuchah, jígahcanjeh, ma táí jepahaá.

⁶Nihat wā oinit, “Meém wā wúuh caá”, niij ennitdíñ wápi bohéna caá, í yap yohcat pínah niijná. Páñihna, í yap yohochah ennit, queétdih wā peéh chājbpna caá’, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp taji.

(Job 5.17; Pr 3.11-12)

⁷Páñihna, yeejép yapna yuhna, Dioñ namádiñ ñi cádahca bojoó. Páant ñi yapatjñh, Dios ā weh ñi jumuchah, yeebdíñ bohéna caá ā chājap, chah ñi túi chājat pínah niijná. Det mána í wehdih í wutuchah, í jepahcah, ípí peéh chājna caá, í túut nuumát pínah niijná. Páant í chājat pah, Diosbut jwiít ā weh jwí jepahcah, jwiítidih ā peéh chājbpna caá. ⁸Ñi túi chājcatdih ennit, yeebdíñ ā naóhcah niñna, ā weh ñita niñcan tagaá. Páant ā naóhcah, mána whcannit pah ñita jum tagaá. “Dios wā íp caá”, ñita jéih niijcán tagaá. ⁹Jwí mána jwiítidih ded pah í bohéátjidih ñi jenah joyoó. Queét jwiítidih í peéh chājachah, queétdih jwípí jepahap jí. Páñih jepahnit, jwí íp Dios ā túut nuumát túutachah, chah jepahat caá náahap. Páñih jepahna,

páantjeh ájeéh jwí túi jumbipna caá.

¹⁰Wébít jwí jum jwuhachah, jwí mána jwiítidih peéh chājnit, “Nin pah wā chājachah, wā wúuh ā túi jumbipna caá”, ípí niij jenah joyóp wut jí. Obohjeéhtih, Diosboó peéh chājna, jwiítidih teo wáacna caá ā chājap, caán túini ā jumap pah jwiítbut túinit jwí jumap pínah niijná. ¹¹Dedé peéh chājatdih “Caán túina caá”, jwípí niij jenah joicán caá. Búdí jwípí jígahna caá. Obohjeéhtih, jwíñ jígahna yuhna, túttimah caandíñ jwí jenah joyóchah, jwiítidih ā teo wáacna caá, yéej chājcanjeh, jwí túi jumap pínah niijná.*

¹²Páñihna, búdí yeejép yapnit jumna yuhna, Dios yeebdíñ ā bohéatdih jéihna, ñi jígah cádahaá. Caandíñ chah túi jenah joinít, úmcanjeh, ñi túi weñeé.* ¹³Páñih jumnit, Jesúsñ namádiñ bejnit, túinijeh ñi chājjaá. Páant yeejép ñi yapachah yuhna, Jesúsdiñ cádahcanjeh, wépnit panihnit ñi jumbipna caá. Yeéb páant ñi jumuchah ennit, bita Jesúsñh wépcannit panihnitboobát caandíñ chah í túi jenah joibpna caá.

Dios ā wutatdih jepahcah, ā tobohat

¹⁴Míic júihcanjeh, nihat bíicdih ñi túi jumúú. Páñih jumna, jwí Maáhdih túi jepahnit, ñi yéej chājca bojoó. Det yéej chājcanjitjeh jwí Maáhdih í enbipna caá.

¹⁵Íñi túi chāja chaáh! Dios yeebdíñ oinit ā teo wáacachah, ñi túi jepahaá. Jepah cádahna, ñi jwíub yéej chājat pínah ā tobohna caá. Caandíñ cádahna niñna, momatdih yeejép ylip ā jáwat panihni yeebjéñ ñita míic yéja tagaá. Jesúsñ namádiñ ñi cádahachah ennit, bita áihwábut bíic yoobó ítā cádah tagaá.*

¹⁶Ñi weha mána niñcannitjñh yeejép ñi chājca bojoó. Diosdiñ náahcannitbut ñi jumca bojoó. Esaúboó ded pah ā jumátjidih ñi túi náhninaá. Diosdiñ, ā wáñni pínahdihbut náahcanni át jumap wut jí. Weép jeñé jumna, ā íp ā wñat túttimah ā ípíñ bíí déedih bíbohni pínah át jumap wut yuh jí. Dios ā ípdih ā niijnjídihbut bíbohni pínah át jumap wut yuh jí. Obohjeéhtih, bíic yeó jáap

* 12.5-11 Dt 8.5; 1S 7.14; 1Co 11.31-32 * 12.12 Is 35.3 * 12.15 Dt 29.18

bádí nuugúp wunna, bíc láa ã jeémát jíbbeh ã bíbohát déejidih oboh jumni pah jenah joinít, ã úudboodíh át wúhup wut jī. Pánih chājna, Dios ã wúhat pínahdih át náahcap wut jī. Pánih náahcanni ã jumát pah yeéboó ñi jumca bojoó.* ¹⁷ Æ úuddih áih pínahdih ã wúhat túttimah, Esaú ded pah ã yapatdih ñi jéihna caá. Æ íp caandíh ã wúhat pínahdih Esaú búdí át náahap wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant ã náahachah yuhna, weép jeñédih ã wúhat pínahdih ã úuddih wúh péanit, Esaúboodíh ã íp át wúhcap wut jī. Caandíh ã jáí úúbáchah yuhna, túut nuumcánjeh, caandíh át wúhcap wut jī.*

¹⁸Dios Moisésjidih ã wutat túutachah, jwí déewá judíowá Dios ã jumni jeená ít juibínáp wut jī. Obohjeéhtih, caanná í juibíát pah yeéboó ñi juibícana caá. Nin pah queétoó ít yapap wut jī. Dios ã jumni jeé, Sinaí wút jumni jeená í juibínachah, búdí iigát át jumup wut jī. Dupúát, baác méméat, búdí johlitbut át jumup wut jī. ¹⁹⁻²⁰Caanná juibínít, póojat nah, Dios ã wéheatbut búdí ã yáanachah ít joyóp wut jī. Páant ã wéhenachah joiná, búdí úumnit, queét ít joíhcap wut jī. Dios nin pah queédih át níj wutup wut jī: “Det nin jeedíh chūinitdih jeéjéh yoh mawat caá náahap. Nindih nuñép ã chuñachah, caandíhbut jeéjéh ñi yoh mawaá”, át níjíp wut jī. Páant ã níjíchah joinít, tūbit úum náah jumni wutat ã jumuchah, “Jwiítidih ma jwúub naóhca bojoó”, ít níjíp wut jī.* ²¹Páant ã yapatdih ennit, nihát í úumuchah, “Búdí úumnit, méména caá wá chájap”, Moisés yuh buca át níjíp wut jī.*

²²Páant Diosjeéh ít jwíh jumup wut jī. Obohjeéhtih, yeéboodíh pánihcana caá. Dios bícdih jumát túut níjná, Sión wút jumni jee pánihipna ñi juibína caá. Caán jeáboó jumni, Dios báadhníh, Jerusalén tútchi caá. Yeebát dawá ángelwá bícdih wéi naáwát túut níjná, í míc wáacapna ñi juibína caá. ²³Yeéb caán tútchidih moón pínah jumna, Dios weh jwíh juibínít bícdih ñi míc wáac

juibína caá. Nihat í wútnadih ã daánci núobut jeáboó ã jumna caá. Nihat cáacwádih ñíoni ã jumupna ñi juibína caá. Bitá túi chájnitji Dioíhwájíh míc wáacnit yeebbát ñi jumna caá. Dios queédih yeejeat wihcannit átát chájap wut jī. ²⁴Pánihna, Jesús pebhna ñi juibína caá. Jon Moisés ã wutatjidih jwúub túut nuumnit, “Jesúsboó wunna, áih meépdih ã yoh wúhuchah, yeebdíh wá túi úbbipna caá”, Dios jwiítidih át níjíp wut jī. Abelji áih meépdih ã yohochah enna, Dios caandíh maonidih át peéh chájap wut jī.* Obohjeéhtih, Jesúsboó áih meépdih ã yoh wúhuchah enna, Dios jwiítidih át túi úbup wut jī. Pánihna, áih meép oboh jumni nihcana caá.

²⁵Íñi túi chája chaáh! Dios yeebdíh ã naáwáchah, ñi túi jepahaá. Jon játih nin baácboó jumni Moisés Dios naáwátidih ã naóh yapanachah, caandíh í joíhcatji jíb, Dios cáacwádih át peéh chájap wut jī. Pánihna, buu jeáboó jumni Cristo jwiítidih ã naóh yapanachah jwí joíhchah, queédih ã peéh chájat chah, jwiítboodíh Dios ã peéh chájipna caá.* ²⁶Moisésji jum láa Dios ã wéhenachah, baác át méménap wut jī.* Obohjeéhtih, bíh ã naáwátidih naóh yapaniboó Dios túttimah ã níját pínahdih nin pah át níj daacáp tají: “Nin baácdih, jeádihbut bíc láa pohba wá cádah méméabipna caá”, Dios ã níjná caá, át níj daacáp tají.* ²⁷“Bíic láa pohba wá cádah méméabipna caá”, níjná, nihát ã chájnjidih ã yohat pínahdih naóhna át chájap wut jī. Obohjeéhtih, Dios ã maáh jumupboó jéih yohca naáh jumna, páantjeh ã jumbipna caá. ²⁸Pánihna, ã maáh jumupna bejnit pínah jumna, caandíh ã yohcat pínahdih jéihnít, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwí níj jíh. Páant níjnít, ã náahat pah caandíh búdí jwí wéi jíh. ²⁹Dios wépní túini yoobát jumna, jwí tūw cáwat pah, det caandíh jepahcannitdih ã yoh beedábipna caá.

* 12.16 Gn 25.29-34 * 12.17 Gn 27.30-40 * 12.18-20 Ex 19.12-13,16-22; 20.18-21; Dt 4.11-12; 5.22-27 * 12.21 Dt 9.19 * 12.24 Gn 4.10 * 12.25 Ex 20.22 * 12.26 Ex 19.18; Jue 5.5; Sal 68.7-8 * 12.26 Hag 2.46

**Dios ã weñat pínahdih
ded pah chäjat**

13¹Bitã Jesúshwãdih ñi míc oi cádahca bojoó. ²Ñi jéihca naáhwãdihbut ñi túi wëi jwãáá. Pánih wëi jwãáhna, biquína Jesúshwã, jéihcan yuhna, ángelwãdih ít wëi jwãááp wut jï.*

³Nemat muáboó jumnitdih ñi jígah en teo wáacá. Yeéb íjeéh jumna nihna, ded pah ñi náahatdih jengah joinít, queétdihbut ñi túi chãjaá. Bitã yeejép í yapachah ennit, yeéb bíic yoobó yapna nihna, ded pah ñi náahat pah, queétdihbut ñi túi teo wáacá.*

⁴Ñi téihya chéwechah, ã túina caá. Pánih téihya chéonit, ñi míc cádahca bojoó. Ñi weha mána nihcannitjih yeejép ñi chãjca bojoó. Pánih yeejép chãjnitdih Dios ã peéh chãjbipna caá.

⁵Bií déedih tabit ñi bidca bojoó.* Nin pah Dios át niijíp wut jï: “Yeebdih cádahcanjeh, wã túi teo wáacbipna caá”, át niijíp wut jï.* Páant ã niijátidih jéihnít, ñi bíbohni bíí déedihjeh wëinit, chah ñi jwáub bidca bojoó. ⁶Pánihna, éumcanjeh, nin pah jwí niíj jengah joiná caá:

“Wã Maáh Dios weemdih teo wáacni caá. Páant ã jummatdih jéihna, cáacwã weemdih yeejép í chäjat pínahdih wã éumcan níit”, jwí niijná caá.

(Sal 56.3-4,9-11; 118.6)

⁷Yeebdih waóhnit, Dios naáwátidih bohénitjidih, í túi chãj cádahcatjidihbut ñi túi náhninaá. Pánih náhninit, Diosdih í túi jengah joyátji pahjeh muntih, yeebbút bíic yoobó ñi túi jengah joyoó.

⁸Jesucristo páantjeh bíic yoobó jumni caá. Jon játih ded pah ã jumatji pah buubut ã jumna caá. Túttimahbut bíic yoobó ã jumbipna caá. ⁹Jesúhí namádidh cádahnit, bíáboó bejcat táut niijná, dawá mách í bohéatdih ñi joicá bojoó.

“Nindih ñi jeémé. Caandih ñi jeémca bojoó”, biquína í niíj bohéna caá. Páant í niíj bohéatdih jwí jepahachah yuhna, Diosdih chah jwí túi jengah joyát pínahdih

ã teo wáacan níit. Obohjeéhtih, Diosboó jwiítidih oinit, ãpí teo wáacna caá, Jesúsdih chah jwí túi jengah joyát pínah niijná. Pánihna, ã teo wáacatjih caandih túi jengah joinít ñi jumúú.

¹⁰Jesús cruzboó ã wun wúhatjidihjeh jwí túi jengah joyóchah, jwí yéejatdih Dios ã yohna caá, ájeéh jwí túi jumát pínah niijná. Obohjeéhtih, sacerdotewáboó nuñúpwãdih í mao cáo wúhna yuhna, cáacwã í yéejatdih ít jéih yoh beedácap wut jï. ¹¹Queéé sacerdotewá í maáta jópchi jumát pah nuñúp meépdih Dios ã jumni túlilhboó ípí ub waad béjep wut jï, cáacwã í yéej chäjatdih Dios ã yohat pínah niijná. Páant í chäjat túttimah, í maoniji nuñúpdih cáacwã í jumup yehboó ípí cáo yoh beedánap wut jï.*

¹²Jesúsbut tútchi yehboó cruzboó wun wúhnit, áih meépdih át yohop wut jï, jwí yéejatdih ã yohochah, Dioíhwã jwí jumát pínah niijná. ¹³Tútchi yehboó túic náah jumni ã wunatdih enna, judíowã í maáta caandih ít eníhcap wut jï. Pánihna, cruzboó ã wun wúhatjidih jwí túi jengah jóí jíih. Páant jwí jumuchah enna, cáacwã jwiítidihbut í eníhcan níit. ¹⁴Nin baácboó páantjeh jwí jumát pínah yoobát ã wihcan caá. Obohjeéhtih, jeáboó jwí yoobó jumát pínah tútchidih páina caá jwí chäjap. ¹⁵Pánihna, Jesús ã teo wáacatjih Diosdih jwí wëi naáwáchah, caandih mao cáo wúhat panihni ã jumna caá. Caandih jwí túi weñat dée caá.*

¹⁶Ñijeéh jumnitdih túi chãjnit, ñi teo wáacá. Páant ñi chäjat pínahdih ñi túi náhninaá. Pánih chãjna, Diosdih cáo wúhat panihnidih wúhnit, caandih túi wëina caá ñi chäjap. Páant ñi chäjachah ennit, Dios ã túi wëibipna caá.

¹⁷Yeebdih waóhnitdih túi jepahna, í wutat pah wëinit ñi chãjaá. Dios queétdih bohéat táutnit, yeebdih ã túi en dawát túttup tagaá, caandih ñi yap yohcat pínah niijná. Pánih wutnit í jumuchah, yeebdih ded pah í en dawátjidih Diosdih naáwát ã náahbipna caá. Pánihna, queétdih ñi túi jepahachah ennit, í túi wëibipna caá. Obohjeéhtih, ñi jepahch

* 13.2 Gn 18.1-8; 19.1-3; Ro 12.13; 1P 4.9 * 13.3 Mt 25.35-46 * 13.5 1Ti 6.6-10

* 13.5 Dt 31.6,8; Jos 1.5; Fil 4.11-13 * 13.11 Lv 16.27 * 13.15 Lv 7.12; Sal 50.14,23; Os 14.2

ennit, búdí ita jígah tagaá. Pánih jepahcan, ñita túi jumcan tagaá.

¹⁸Jwiítidih ñi úúbh cádahca bojoó, Diosdih páantjeh jwí túi jepahat pínah niijná. Yeó jáap jummat pah túi chájihna, “Yeejépdih chájina caá wá chájap”, jwí níj jenah joicán caá. ¹⁹Weemdfhbut búdí ñi úúbú, ñi pebhna waícanjeh Dios weemdfh á jwúub wahat pínah niijná.

Queétdih á pee úúbát

²⁰Jwí Maáh Jesús jwí yéjeat jíib wun wühnit, áih meépdih át yohop wut jí. Páant á chájachah, “Ñi yéjeatdih wá yohbipna caá, páantjeh wájeéh ñi túi jummat pínah niijná”, Dios jwiítidih át níj naáwáp wut jí. * Páant niijná jwí Maáh Jesúsdi át jwúub boanap wut jí. Pánihna, Jesúsboó jwiítidih túi ubni, chah wēpni, ovejawādh en daoní panihni jumna, jwiít áih ovejawā panihnidih á túi en daoná caá. * ²¹Dios caandih booaniji jumna, yeebdíh á túi teo wáaca naáh, á weñat pínahdihjeh ñi chájat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, jwiít

nihatdih á túi túut nūmú naáh, á náahat pah jwí jummat pínah niijná. Jesucristodih yeó jáap jummat pah búdí jwí wēi jíih. Páant tíí á jumw nah.

Á pee táyat túutat

²²Wá déewā panihnitá, yeebdíh nin wá daacátji búdí pohba nihcan caá. Pánihna, ninjih yeebdíh wá naóh bohéatdih íjicanjeh, ñi túi joyoó. Pánih bohéna, yeebdíh weñaat túut niijná, páant wá daacáp be.

²³Nindihbut yeebdíh wá jéihyana caá: Jwí úud panihni Timoteo nemat mūúboó jumnijidih ít bacanap wut be. Waícanjeh ninjih á juyúchah, yeebdíh enedih bejna, caandíhbut wá numah bejbipna caá.

²⁴Ñi maáta, nihát bita caanjíh jumnit Jesúhwbāt í túyū naáh. Nin Italia baácđih moón Jesúhwbā yeebdíh í táyat túutna caá.

²⁵Weembút yeéb nihátđih wá táyat túutna caá. Dios yeebdíh búdí oinit, á teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wá naáwát.

* 13.20 Ex 24.8; He 10.29 * 13.20 Is 40.11; Ez 34; Lc 15.4-5; Jn 10.1-16